

СХВАЛЕНО

Рішенням педагогічної ради

протокол №1 від 30.08.2023р.

КУС

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор

_____ Ганна

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
Волицької
загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів
Сокальської міської ради
Львівської області

ЗМІСТ

1. Загальні положення
2. Освітня програма загальної середньої освіти І ступеня
(1-2, 3-4 класи)
3. Освітня програма для 5-6 класів закладів загальної середньої освіти
4. Освітня програма загальної середньої освіти ІІ ступеня
(7-9 класи)
5. Освітня програма загальної середньої освіти ІІІ ступеня
(10-11 класи)
6. Освітня програма для дітей з особливими освітніми потребами
(5 і 7 класи)
7. Додатки
 - 1) Інноваційна діяльність
 - 2) Мережа класів та форма навчання

- 3) Поділ класів на групи при вивченні окремих предметів
- 4) Навчальний план закладу освіти на 2023-2024 н. р.

1.Вступ

Волицька загальноосвітня школа I-III ст. є юридичною особою, має статус державного закладу освіти та діє на підставі Статуту, затвердженого засновником.

Волицька загальноосвітня школа I-III ст. функціонує як заклад освіти з 1979 року. Школа має добру матеріально-технічну базу. До послуг дітей сучасний спортивний зал, комп'ютерний клас, їдальня, актовий зал, бібліотека. За роки роботи у колективі сформовані певні традиції у системі виховної роботи, у роботі з батьками, педагогічними працівниками.

Основним видом діяльності закладу освіти є освітня діяльність у сфері загальної середньої освіти.

Заклад освіти має у своєму складі **структурні підрозділи:**

- заклад освіти I ступеня (структурний підрозділ закладу освіти I-III ст.), що забезпечує початкову освіту;
- заклад середньої освіти II ступеня (структурний підрозділ закладу освіти I-III ст.), що забезпечує базову середню освіту;
- заклад середньої освіти III ступеня (структурний підрозділ закладу освіти I-III ст.), що забезпечує профільну середню освіту.

Освітня програма містить:

- 1) загальний обсяг навчального навантаження та очікувані результати навчання здобувачів освіти;
- 2) перелік, зміст, тривалість і взаємозв'язок освітніх галузей та/або предметів, дисциплін тощо, логічну послідовність їх вивчення;
- 3) форми організації освітнього процесу;
- 4) опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти;
- 5) вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за програмою;
- 6) інші освітні компоненти (за рішенням закладу освіти).

Головною метою закладу освіти є забезпечення рівного доступу осіб до якісної освіти, створення умов для здобуття особами загальної середньої освіти, впровадження допрофільної підготовки, забезпечення всебічного розвитку особи:

- виховання громадянина України;

- виховання шанобливого ставлення до родини, поваги до народних традицій і звичаїв, державної та рідної мови, національних цінностей українського народу та інших народів і націй;
- виховання в учнів поваги до Конституції України, державних символів України, прав і свобод людини і громадянина, почуття власної гідності, відповідальності перед законом за свої дії, свідомого ставлення до обов'язків людини і громадянина;
- розвиток особистості учня, його здібностей і обдарувань, наукового світогляду;
- виховання свідомого ставлення до свого здоров'я та здоров'я інших громадян як найвищої соціальної цінності, формування засад здорового способу життя, збереження і зміцнення фізичного та психічного здоров'я учнів, вихованців;
- створення умов для всебічного розвитку дітей;
- здійснення інших повноважень, відповідно до законодавства України та даної освітньої програми.

Засобами реалізації даної мети є:

- повне і своєчасне охоплення навчанням усіх дітей ;
- різнобічне використання досягнень шкільного періоду;
- осучаснення та оздоровлення освітнього середовища;
- впровадження методик особистісно і компетентнісно зорієнтованого навчання, виховання і розвитку учнів;
- технологічність методик навчання;
- моніторинговий супровід освітнього процесу;
- адекватна підготовка педагогічних кадрів.

Школа ставить перед собою наступні першочергові завдання:

- уведення в навчальний план предметів і курсів, що сприяють загальнокультурному розвитку особистості та формують гуманістичний світогляд;
- надання учням можливості спробувати себе в різних видах діяльності (інтелектуальної, трудової, художньо-естетичної тощо);
- оригінальна організація навчальної діяльності, інтеграція навчальної та позанавчальної діяльності;
- надання широкого спектра додаткових освітніх програм і додаткових освітніх послуг.

Освітні програми, які реалізовуватимуться в школі, спрямовані на:

- формування в учнів сучасної наукової картини світу;
- виховання працьовитості, любові до природи;

- розвиток в учнів національної самосвідомості;
- формування людини та громадянина, яка прагне вдосконалювання та перетворення суспільства;
- інтеграцію особистості в систему світової та національної культури;
- рішення задач формування загальної культури особистості, адаптації особистості до життя в суспільстві;
- виховання громадянськості, поваги до прав і свобод людини, поваги до культурних традицій та особливостей інших народів в умовах багатонаціональної держави;
- створення основи для усвідомленого відповідального вибору та наступного освоєння професійних освітніх програм;
- формування потреби учнів до самоосвіти, саморозвитку, самовдосконалення.

Реалізація інтелектуальних, творчих, фізичних здібностей школярів здійснюється через предмети за вибором, факультативи, гуртки, участь у проєктах.

Профіль навчання запроваджується виходячи з побажань батьків та учнів, навчально-матеріальної бази та кадрового забезпечення закладу освіти.

У закладі освіти мовою освітнього процесу відповідно до законодавства визначена українська мова.

Зарахування учнів до закладу освіти проводиться наказом директора, що видається на підставі особистої заяви (для неповнолітніх – заяви батьків або осіб, які їх замінюють), копії свідоцтва про народження дитини, за наявності медичної довідки встановленого зразка і відповідного документа про освіту (крім учнів першого класу). Переведення учнів з іншого освітнього закладу здійснюється за наявності особової справи учня встановленого Міністерством освіти і науки України.

Освітня програма передбачає освітні компоненти для вільного вибору здобувачів освіти.

На основі освітньої програми заклад освіти складає та затверджує навчальний план, що конкретизує організацію освітнього процесу. Навчальний час, передбачений на варіативну складову може бути використаний на предмети інваріантної складової, на проведення індивідуальних та групових занять. Варіативна складова навчального плану закладу освіти визначається закладом загальної середньої освіти самостійно, враховуючи особливості організації освітнього процесу та індивідуальних освітніх потреб учнів, особливості регіону, рівень навчально-методичного та кадрового забезпечення закладу і

відображається в навчальних планах закладів освіти. Варіативна складова навчального плану використовується на курси за вибором «Основи християнської етики» 1-6 класи, «Фінансова грамотність» 9, 11 класи факультати з психології у 5-11 класах. У школі діятимуть гуртки козацько-лицарського виховання «Джура», «Сокіл», козацько-лицарського гарту «Котигорошко».

Відповідно до навчального плану педагогічні працівники закладу освіти самостійно добирають програми, підручники, навчальні посібники, що мають гриф Міністерства освіти і науки України, а також науково-методичну літературу, дидактичні матеріали, форми, методи, засоби освітнього процесу, що мають забезпечувати виконання статутних завдань та здобуття освіти на відповідному рівні.

Навчальний рік у закладі освіти розпочинається у День знань – 1 вересня і закінчується не пізніше 30 червня наступного року.

Структура навчального року, тривалість навчального тижня, дня, занять, відпочинку між ними, інші форми організації освітнього процесу встановлюються закладом освіти у межах часу, передбаченого освітньою програмою.

Система оцінювання знань учнів закладу освіти, порядок проведення державної підсумкової атестації, переведення та випуску, звільнення від державної підсумкової атестації, нагородження за успіхи у навчанні визначаються відповідно до вимог чинного законодавства.

Оцінювання рівня досягнень учнів в закладі освіти здійснюється відповідно до діючої системи оцінювання навчальних досягнень та чинних нормативних документів.

У документі про освіту відображаються досягнення учнів у навчанні за семестри, навчальний рік (табелі успішності) та державну підсумкову атестацію (свідоцтво, атестат), у НУШ учні отримують «Свідоцтва досягнень».

Порядок переведення і випуск учнів закладу освіти визначається наказом МОН України від 14.07.2015 №762 «Порядок переведення учнів (вихованців) загальноосвітнього навчального закладу до наступного класу» зі змінами, затвердженими наказом МОН від 01.03.2021 №268 «Деякі питання переведення учнів на наступний рік навчання» - слово "(вихованців)" виключити, а слова "до наступного класу" замінити словами "на наступний рік навчання".

Контроль за відповідністю освітнього рівня учнів, які закінчили певний ступінь навчання, відповідно до вимог Державного стандарту загальної середньої освіти, здійснюється шляхом їх підсумкової атестації

відповідно до чинного Порядку проведення державної підсумкової атестації згідно з чинним Положенням.

В окремих випадках учні за станом здоров'я або з інших поважних причин можуть бути звільнені від державної підсумкової атестації у порядку, що встановлюється Міністерством освіти і науки України та Міністерством охорони здоров'я України.

Учні школи, які протягом одного року навчання не засвоїли програмовий матеріал, за згодою батьків (осіб, які їх замінюють) та поданням педагогічної ради скеровуються в інклюзивно-ресурсний центр для проведення комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку дитини. За заявою батьків та висновком інклюзивно-ресурсного центру для таких учнів може організовуватись інклюзивне навчання.

Учні школи, які через поважні причини (хвороба, інші обставини) за результатами річного оцінювання не засвоїли скориговану до індивідуальних здібностей навчальну програму, можуть бути, як виняток, залишені для повторного навчання у тому ж класі за згодою батьків (осіб, які їх замінюють) та за рішенням педагогічної ради.

За відмінні успіхи в навчанні учні можуть нагороджуватися в порядку, встановленому Міністерством освіти і науки України.

Організація освітнього процесу у 2023-2024 н.р. буде залежати від умов воєнного стану (наказ МОН № 563 від 15.05.2023 року «Про затвердження методичних рекомендацій щодо окремих питань здобуття освіти в закладах загальної середньої освіти в умовах воєнного стану в Україні»). Питання освіти в умовах воєнного стану коригувати згідно «Освіта в умовах воєнного стану» <https://eo.gov.ua/osvita-v-umovakh-voiennoho-stanu/2022/04/11/>

Робота закладу освіти у 2023-2024 навчальному році здійснюватиметься згідно листів МОН:

- Лист ДСНС від 14.06.2022 № 03-1870/162-2 «Рекомендації щодо організації укриття в об'єктах фонду захисних споруд цивільного захисту персоналу та дітей (учнів, студентів) закладів освіти»
- Рекомендації МОН від 27 липня 2022 року «Безпечне освітнє середовище: підготовка закладів освіти до нового навального року»
- Рекомендації МОН від 28 липня 2022 року «Безпека під час навчання: рекомендації щодо організації укриття»
- Лист МОН № 1/6990-23 від 17.05.23 року «Про підготовку закладів освіти до нового навчального року та проходження осінньо-зимового періоду 2023/24 року»

- Постанова КМУ № 782 від 28.07.2023 року «Про початок навчального року під час воєнного стану в Україні»

Питання цивільного захисту та безпеки життєдіяльності досить ґрунтовно розкриті у стандартах початкової, базової та повної загальної середньої освіти.

У початковій школі вони розкриваються через формування компетентностей соціальної і здоров'язбережувальної освітньої галузі (Державний стандарт початкової під час вивчення предмету «Я досліджую світ»).

У базовій школі питання цивільного захисту та основ безпеки життєдіяльності розкриваються на уроках з предметів «Основи здоров'я» 7-9 класи (за Державним стандартом базової і повної загальної середньої освіти, затвердженого у 2011 р.) та «Здоров'я, безпека і добробут» 5-6 класи (за Державним стандартом базової середньої освіти, затвердженого у 2020 р.).

У старшій школі відповідно до Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти, затвердженого постановою КМУ від 23 листопада 2011 р. № 1392 зазначені питання входять до освітньої галузі «Здоров'я і фізична культура» та реалізуються через викладання навчального предмету «Захист України».

У зв'язку з військовою агресією рф і викликами, які з нею пов'язані, у методичних рекомендаціях щодо викладання дисциплін у ЗЗСО у новому навчальному році буде акцентовано увагу на оновленні змісту цих навчальних програм. Також при розробленні нового державного стандарту старшої (профільної) школи передбачається продовження реалізації освітньої галузі «Здоров'я, безпека і добробут».

До організації освітнього процесу на час воєнного стану рекомендовано три підходи:

- Очне денне навчання
- Змішане навчання
- Дистанційне навчання (синхронне, асинхронне).

Якість освітнього процесу буде залежати від стану готовності працювати в умовах очного, змішаного чи дистанційного навчання, мобільності усіх учасників освітнього процесу. Дистанційне та змішане навчання має бути частиною освітнього процесу, тому необхідно і надалі вдосконалювати управління таким освітнім процесом, а також постійно працювати над професійним розвитком педагогів.

Мовою навчання у закладі освіти є українська.

Особа має право здобувати освіту в різних формах або поєднуючи їх (Закон України «Про освіту» стаття 9). У закладі освіти **впроваджено** такі форми здобуття освіти: інституційна (очна денна), дистанційна, інклюзивна.

Організація навчання осіб з особливими освітніми потребами

У межах реалізації Національної стратегії зі створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 квітня 2021 р. № 366-р, пріоритетними завданнями залишаються створення рівних можливостей та вільного доступу до освіти, задоволення особливих освітніх потреб усіх учасників освітнього процесу, створення інклюзивного освітнього середовища.

Необхідними умовами формування інклюзивного середовища в закладах загальної середньої освіти є подолання соціальних та психологічних бар'єрів, впровадження педагогіки партнерства, створення універсального дизайну та розумних пристосувань у закладах освіти в межах безбар'єрного фізичного простору.

Усі діти інклюзивних класів, у т.ч. діти з ООП, навчаються за освітньою програмою закладу освіти, при цьому для дітей з ООП передбачено доповнення освітньої програми корекційно-розвитковим складником.

Особлива увага звертається на якість складання індивідуальної програми розвитку дитини, мета якої – забезпечення індивідуалізації освітнього процесу конкретної дитини шляхом адаптації та/або модифікації навчального матеріалу, створення відповідного освітнього середовища, методів навчання тощо.

В організації інклюзивного навчання важливою є співпраця всіх учасників освітнього процесу, а також чіткий розподіл ролей і обов'язків, зокрема між вчителем та асистентом вчителя. (Детальніше із завданнями та функціями асистента вчителя можна ознайомитись у листі МОН від 31.08.2020 №1/9-495).

Заклад освіти є закладом повної загальної середньої освіти, **метою** якої є всебічний розвиток, виховання і соціалізація особистості, яка здатна до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, відповідальності, трудової діяльності та громадянської активності.

Досягнення цієї мети забезпечується шляхом формування ключових компетентностей, необхідних кожній сучасній людині для успішної життєдіяльності:

- вільне володіння державною мовою;
- здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами;
- математична компетентність;
- компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій;
- інноваційність;
- екологічна компетентність;
- інформаційно-комунікаційна компетентність;
- навчання впродовж життя;
- громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, з усвідомленням рівних прав і можливостей;
- культурна компетентність;
- підприємливість та фінансова грамотність;
- інші компетентності, передбачені стандартом освіти.

Спільними для всіх компетентностей є такі вміння: читання з розумінням, уміння висловлювати власну думку усно і письмово, критичне та системне мислення, здатність логічно обґрунтовувати позицію, творчість, ініціативність, вміння конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми, здатність співпрацювати з іншими людьми.

Мета та завдання функціонування реалізуються такими засобами:

- уведення в навчальний план предметів і курсів, що сприяють загальнокультурному розвитку особистості та формують гуманістичний світогляд;
- надання учням можливості спробувати себе в різних видах діяльності (інтелектуальної, трудової, художньо-естетичної тощо);
- оригінальна організація навчальної діяльності, інтеграція навчальної та позанавчальної діяльності;
- надання широкого спектра додаткових освітніх програм.

Відповідно статуту закладу освіти у закладі здійснюється інноваційна діяльність. Заклад є учасником проєктів.

Додаток 1

Результати навчання здобувачів освіти на кожному рівні повної загальної середньої освіти оцінюються шляхом **державної підсумкової атестації**, яка може здійснюватися в різних формах, визначених законодавством, зокрема у формі зовнішнього незалежного оцінювання.

Державна підсумкова атестація здобувачів початкової освіти здійснюється лише з метою моніторингу якості освітньої діяльності закладів освіти або якості освіти.

Порядок, форми проведення і перелік навчальних предметів, з яких проводиться державна підсумкова атестація, визначає центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки.

Наповнюваність класів закладу освіти не перевищує 30 учнів. Мережа класів та форма навчання у Волицькій ЗШ I-III ст. на 2023-2024 н.р. подано у таблиці.

Додаток 2

Поділ класів на групи при вивченні окремих предметів здійснюється відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 №128 «Про затвердження Нормативів наповнюваності груп дошкільних навчальних закладів (ясел-садків) компенсуючого типу, класів спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів), груп подовженого дня і виховних груп загальноосвітніх навчальних закладів усіх типів та Порядку поділу класів на групи при вивченні окремих предметів у загальноосвітніх навчальних закладах (зі змінами), враховуючи рекомендації МОН (лист від 18.05.2018р. №1/9-322)

Додаток 3

На основі освітньої програми заклад освіти складає та затверджує навчальний план, що конкретизує організацію освітнього процесу на навчальний рік. З метою виконання вимог Державного стандарту навчальний план закладу освіти містить усі предмети інваріантної складової, передбачені обраним варіантом навчального плану програми школи та варіативну складову, яка формується з урахуванням особливостей регіону, індивідуальних освітніх запитів учнів.

Додаток 4

Навчальні плани зорієнтовані на роботу основної школи за 5-денним навчальним тижнем. Години навчальних предметів інваріантної та варіативної складових річного навчального плану, що позначені дробовим числом (0,5;1,5;2,5;3,5), викладатимуться упродовж навчального року: ціла частина – щотижнево, дробова (0,5 години) – по 1 годині через тиждень.

Граничне навантаження на учнів визначене у освітніх програмах рівнів освіти (по ступенях освіти). Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року №1392 «Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти» години

фізичної культури не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів.

Структура навчального року (за півріччями, семестрами), тривалість навчального тижня, дня, занять, відпочинку між ними, інші форми організації освітнього процесу встановлюються закладом загальної середньої освіти у межах часу, передбаченого освітньою програмою та затверджується рішенням педагогічної ради, наказом директора школи.

Тривалість уроків у закладах освіти становить: у перших класах - 35 хвилин, у других - четвертих класах - 40 хвилин, у п'ятих - одинадцятих класах - 45 хвилин.

Різниця в часі навчальних годин перших - четвертих класів обов'язково обліковується і компенсується проведенням додаткових, індивідуальних занять та консультацій з учнями. При формуванні розкладу уроків використовується лист МОН від 02.04.2018р. №1/9-190 «Щодо скорочення тривалості уроку для учнів початкової школи».

Освітня програма школи розроблена на основі таких нормативних та інструктивно-методичних документів:

1. Закон України «Про освіту»
2. Закон України «Про загальну середню освіту»
3. Діючі Державні стандарти загальної середньої освіти

1-4 класи. Державний стандарт початкової освіти, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 21.02.2018 № 87 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24.07.2019 № 688, зі змінами згідно постанови Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 № 898).

5-6 класи. Державний стандарт базової загальної середньої освіти, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 №898. Державний стандарт базової середньої освіти застосовується з 1 вересня 2022 р. для учнів, які навчаються за програмами дванадцятирічної повної загальної середньої освіти.

7-11 класи. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 № 1392.

4. Типові освітні програми:

- Для 1-2 класів – типові освітні програми, розроблені на основі Державного стандарту початкової освіти (2018) (наказ МОН від 08.10.2019 № 1272);

- Для 3-4 класів – типові освітні програми, розроблені на основі Державного стандарту початкової освіти (2018) (наказ МОН від 08.10.2019 № 1273);
- Для 5-6 класів: наказ МОН України №235 від 19.02.2021 «Про затвердження типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти».
- Для 7-9 класів: наказ МОН України №405 від 20.04.2018 «Про затвердження типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти II ступеня»;
- Для 10-11 класів: наказ МОН України №408 від 20.04.2018 «Про затвердження типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти III ступеня» (зі змінами, внесеними наказом МОН від 31.03.2020 № 464).

Термін дії освітніх програм

	На які класи розрахов		У 2023/24 н.р. пошир. на класи
• Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Р. Б. Шияна (затверджена наказом МОН України від 08.10.2019 №1272 "Про затвердження переліку типових освітніх та навчальних програм для 1-2-х класів закладів загальної середньої освіти".	1 1-2	з 2018/19 з 2019/20	1-2
• Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Р. Б. Шияна (затверджена наказом МОН України від 08.10.2019 №1273 "Про затвердження переліку типових освітніх та навчальних програм для 3-4-х класів закладів загальної середньої освіти".	3 3-4	з 2020/21 з 2021/22	3-4
• Типова освітня програма для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти (затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 19.02.2021 № 235);	5-9	з 2022/23 з 2023/24	5 5-6
• Типова освітня програма закладів загальної середньої освіти II ступеня (затверджена наказом Міністерства	5-9 5-9	з 2018/19 з 2022/23 з 2023/24	5-9 6-9 7-9

освіти і науки України від 20.04.2018 № 405);			
Типова освітня програма закладів загальної середньої освіти III ступеня (затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 20.04.2018 № 408);	10 10-11	з 2018/19 з 2019/20	10-11

Програмно-методичне забезпечення освітньої програми

Реалізація змісту освіти у школі та досягнення прогнозованого результату її роботи забезпечується програмно-методичним матеріалом, що відповідає Переліку навчальних програм для учнів закладів загальної середньої освіти I,II,III ступенів, затвердженого наказами МОН:

- для учнів закладів загальної середньої освіти I ступеня (1-2 класи): затверджені наказом МОН від 21.03.2018 № 268;
- для учнів закладів загальної середньої освіти I ступеня (3-4 класи): затверджені наказом МОН від 27.12.2018 № 1461;
- для учнів 5-9 класів закладів загальної середньої освіти (5-6 класи): Перелік модельних навчальних програм для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти (додаток 5 до Типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти, затверджені наказом МОН від 19.02.2021 № 235);
- для учнів закладів загальної середньої освіти II ступеня (7-9 класи): затверджені наказами МОН від 07.06.2017 № 804 та від 23.10.2017 №1407;
- для учнів закладів загальної середньої освіти III ступеня: затверджені наказами МОН від 23.10.2017 № 1407 та від 24.11.2017 №1539.

Викладання навчальних предметів у 2023-2024 навчальному році здійснюватиметься згідно наказів та листів МОН:

- Наказ Міністерства освіти і науки України від 15.05.2023 № 563 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо окремих питань здобуття освіти в закладах загальної середньої освіти в умовах воєнного стану в Україні»
- Лист МОН № 1/12186-23 від 16.08.23 року «Про організацію 2023/2024 навчального року в закладах загальної середньої освіти»
- Лист МОН № 1/12038-23 від 14.08.23 року «Про переліки навчальної літератури та навчальних програм, рекомендованих Міністерством

освіти і науки України для використання в освітньому процесі закладів освіти у 2023/2024 навчальному році»

- Наказ МОН № 883 від 24.07.2023 року «Про надання грифа «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» модельним навчальним програмам для закладів загальної середньої освіти»
- Наказ МОН № 1022 від 21.08.2023 року «Про забезпечення навчання учнів, які виїхали з України внаслідок повномасштабного вторгнення російської федерації і здобувають освіту в закладах освіти країни перебування та України»
- Лист МОН № 1/12702-23 від 24.08.23 року «Щодо організації виховного процесу в закладах освіти у 2023/2024 навчальному році»
- Чинними залишаються Інструктивно-методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу та викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти у 2022/2023 навчальному році (лист Міністерства освіти і науки України від 19.08.2022 № 1/9530-22).

Показники (вимірники) реалізації освітньої програми **Система внутрішнього моніторингу якості освітніх послуг**

Введення в Україні сучасних технологій оцінювання школярів, проведення ЗНО та ДПА навчальних досягнень учнів, упровадження в життя ідеї стандартизації в освіті потребують широкого застосування моніторингових досліджень. Це дає можливість забезпечити кожного учня інформацією про стан його навчальної підготовки та допомогти йому в корегуванні цього стану відповідно до його запитів і потреб. Моніторингові дослідження передбачають постійне спостереження за будь-яким навчальним процесом з метою виявлення його відповідності очікуваним результатам, визначення передумов для прийняття управлінських рішень і запровадження необхідних змін в освіті, спрямованих на підвищення її якості.

Система внутрішнього забезпечення якості освіти школи складається з наступних компонентів:

- кадрове забезпечення освітньої діяльності;
- навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності;
- матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;
- якість проведення навчальних занять;
- моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей).

Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:

- оновлення методичної бази освітньої діяльності;
- контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх покращення;
- моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти;
- створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

Напрями моніторингу якості освіти:

Моніторинг умов функціонування освітньої системи:

- якість кадрового забезпечення;
- рівень навчально-методичного, матеріально-технічного забезпечення;
- рівень науково-методичної роботи;
- стан запровадження профільного навчання.

Моніторинг освітнього процесу:

- рівень викладання базових дисциплін;
- стан запровадження освітніх інновацій;
- рівень реалізації виховних систем.

Моніторинг результатів освітнього процесу:

- рівень навченості учнів з предметів інваріантної частини;
- рівень соціального, психічного, фізичного розвитку особистості;
- рівень вихованості учнів.

Очікувані результати:

- покращення якості надання освітніх послуг;
- підтримка обдарованої молоді;
- підняття престижу творчих педагогів;
- впровадження освітніх інновацій;
- створення позитивного іміджу, конкурентноздатності школи.

Обов'язкові компоненти бази даних моніторингових досліджень

- загальні відомості про навчальний заклад (вересень)
- матеріально-технічна база школи (вересень)
- кадрове забезпечення школи (вересень)
- контингент учнів (вересень)
- результативність навчально-виховного процесу (грудень, травень, червень)
- виховна робота (березень)
- методична робота, вдосконалення професійної майстерності вчителя (березень)
- стан здоров'я дітей (вересень)

- охорона життя та безпека життєдіяльності (листопад, квітень)
- робота шкільної бібліотеки (жовтень, травень)
- робота психологічної служби (грудень, травень)
- робота з батьками та громадськістю (вересень, грудень, травень)
- робота з обдарованими дітьми (січень, червень)

Види моніторингу:

- Моніторинг сформованості класного колективу, соціально-громадянських компетентностей учнів через психолого-педагогічну діагностики
- Моніторинг адаптаційних процесів при переході з початкової школи в основну
- Директорські контрольні роботи
- Тематичне, семестрове та річне оцінювання
- Аналіз ДПА, ЗНО, моніторинг навчальних досягнень учнів випускних класів

Система оцінювання результатів навчання

Оцінювання — це процес встановлення рівня навчальних досягнень учня/учениці в оволодінні змістом предмета відповідно до вимог чинних навчальних програм.

Кожен учень має право на справедливе, неупереджене, об'єктивне, незалежне, недискримінаційне та добросовісне оцінювання результатів його навчання незалежно від виду та форми здобуття ним освіти.

Оцінка має виконувати усі функції: контролююча, навчальна, діагностико-коригуюча, стимулюючо-мотиваційна, розвивальна, виховна та функція управління процесом навчання.

Учні повинні знати вимоги до обов'язкових результатів навчання та компетентностей учнів, критерії, час, особливості, форму та зміст проведення контрольних робіт, обґрунтоване пояснення оцінки. Критерії оцінювання, розроблені для поточного оцінювання мають описувати те, що заявлено в навчальних цілях. Учні слід ознайомити із ними до початку виконання завдання. Чим конкретніше сформульовані критерії оцінювання, тим зрозумілішою для учнів є діяльність щодо успішного виконання завдання.

Об'єктивне оцінювання результатів навчання є однією з вимог отримання академічної доброчесності (пояснення результатів оцінювання).

В основу оцінювання Нової української школи покладене **формувальне оцінювання**, учні 1-2, 3-4 класів оцінюються саме за цим принципом. Також за рішенням педагогічної ради підсумкове оцінювання може здійснюватись за рівневою шкалою, а його результати позначаються

словами або відповідними літерами: «початковий (П)», «середній» (С), «достатній» (Д), «високий» (В).

Формувальне оцінювання має на меті:

- відстежувати навчальний поступ учнів;
- вибудовувати індивідуальну траєкторію розвитку дитини;
- діагностувати досягнення на кожному з етапів навчання;
- вчасно виявляти проблеми й запобігати їх нашаруванню;
 - аналізувати реалізацію освітньої програми та Державного стандарту початкової освіти, ухвалювати рішення щодо корегування навчальної програми і методів навчання відповідно до індивідуальних потреб дитини;
- запобігати побоюванням дитини помилитися;
- плекати впевненість у власних можливостях і здібностях.

Елементи формувального оцінювання:

- хто оцінює? – потрібно пам'ятати, що досягнення учня може оцінити не тільки вчитель, а й сам учень (самооцінювання, взаємооцінювання)
- як оцінювати? – оцінювання має проводитись на основі розроблених та затверджених критеріїв, які вчитель повідомляє учням на початку навчання
- що оцінювати? – вміння презентувати набуті знання, спосіб виконання завдань, результати та спосіб їх досягнення, рівень опанування учнями компетентностей тощо (чек-листи)
- навіщо оцінювати? – щоб діагностувати складнощі, мотивувати, підтримувати успіхи у досягненні навчальних цілей, виявляти навчальні потреби.

Оцінювання навчальних досягнень учнів здійснюється на підставі наказів МОН України:

- Наказ МОН №329 від 13.04.2011 «Про затвердження Критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти»
- Наказ МОН № 813 від 13.07.2021 року «Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти»
- Наказ МОН України № 289 від 01.04.2022 «Рекомендації щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 5-6 класів, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти»
- Наказ МОН № 1222 від 21.08.2013 року «Про затвердження орієнтовних вимог оцінювання навчальних досягнень учнів із

базових дисциплін у системі загальної середньої освіти» (зі змінами, внесеними згідно з наказом МОН №1009 від 19 серпня 2016 року)

- Методичні рекомендації щодо заповнення Класного журналу учнів початкових класів Нової української школи, затверджених наказом МОН від 02.09.2020 №1096
- Інструкція з ведення класного журналу 5-11(12)-х класів загальноосвітніх навчальних закладів, затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 03.06.2008 № 496

Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів здійснюються за рівнями навчальних досягнень (початковий, середній, достатній, високий).

Відповідно до типових освітніх програм для недопущення перевантаження учнів враховуються їх навчання в закладах освіти іншого типу (художніх, музичних, спортивних школах тощо). За рішенням педагогічної ради при оцінюванні учнів будуть враховані результати їх навчання з відповідних предметів (музика, фізична культура та ін.) у позашкільних закладах.

Модель випускника

Призначення школи полягає в наданні якісної повної загальної освіти дітям шкільного віку мікрорайону школи, забезпеченні їх всебічного розвитку, виховання і самореалізації особистості яка здатна до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, відповідальності, трудової діяльності та громадянської активності. Досягнення цієї мети забезпечується шляхом формування ключових компетентностей, необхідних кожній сучасній людині для успішної життєдіяльності. Спільними для всіх компетентностей є такі вміння: читання з розумінням, уміння висловлювати власну думку усно і письмово, критичне та системне мислення, здатність логічно обґрунтовувати позицію, творчість, ініціативність, вміння конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми, здатність співпрацювати з іншими людьми. Освітня програма, що реалізується в закладі, спрямована на: формування в учнів сучасної наукової картини світу; виховання працьовитості, любові до природи; розвиток в учнів національної самосвідомості; формування людини та громадянина, яка прагне вдосконалювання та перетворення суспільства; інтеграцію особистості в систему світової та національної культури; рішення задач,

формування загальної культури особистості, адаптації особистості до життя в суспільстві; виховання громадянськості, поваги до прав і свобод людини, поваги до культурних традицій та особливостей інших народів в умовах багатонаціональної держави; створення основи для усвідомленого відповідального вибору та наступного освоєння професійних освітніх програм; формування потреби учнів до самоосвіти, саморозвитку, самовдосконалення тощо.

Модель випускника Нової Української Школи – це необхідна основа для сміливих і успішних кроків у своє майбутнє. Всі інші здобутки у сфері компетентності може принести людині лише наполеглива цілеспрямована праця, бажання вчитися і ділитися досвідом з іншими. Випускник школи має міцні знання і вміло користується ними. Знання та вміння отримані учнем тісно взаємопов'язані з його ціннісними орієнтирами. Набуті життєві компетентності випускник вміло використовує для успішної самореалізації у житті, навчанні та праці. Він вміє критично мислити, логічно обґрунтовувати позицію, виявляти ініціативу, творити, вирішувати проблеми, оцінювати ризики та приймати рішення.

Наш випускник – це передусім людина творча, з великим потенціалом саморозвитку та самореалізації, широким спектром особистості: випускник школи добре проінформована особистість; прагне до самоосвіти та вдосконалення; готовий брати активну участь у суспільно-культурному житті громади, держави; є свідомим громадянином, готовим відповідати за свої вчинки; свідомо ставиться до свого здоров'я та довкілля; мислить креативно, використовуючи увесь свій творчий потенціал. Випускник компетентний у ставленні до життя — реалізує себе через самопізнання, саморозуміння та інтелектуальну культуру.

Випускник початкових класів має знання, уміння та навички, передбачені стандартом початкової освіти. Він упевнений у собі, старанний, працелюбний, самостійний, дисциплінований, вмотивований на досягнення успіху, вміє слухати і чути, критично мислити і має почуття самоконтролю, навички навчальної діяльності, культуру поведінки і мови, основи особистої гігієни і здорового способу життя.

Випускник базової основної школи володіє певними якостями і вміннями на рівні вимог державних освітніх стандартів успішно засвоює загальноосвітні програми з усіх предметів шкільного навчального плану; має систему розумових навичок (порівняння, узагальнення, аналіз, синтез, класифікацію, визначення головного); володіє основами комп'ютерної

грамотності; знає свої громадянські права і вміє їх реалізувати; оцінює свою діяльність з погляду моральності та етичних цінностей; дотримується правил культури поведінки і спілкування; веде здоровий спосіб життя; готовий до форм і методів навчання, використовуваних у старших класах.

Випускник старших класів має міцні знання на рівні вимог державних освітніх стандартів, що забезпечує вступ до закладу вищої професійної освіти та подальше успішне навчання; володіє іноземною мовою на базовому рівні; має високий рівень комп'ютерної грамотності (програмування, навички технічного обслуговування); володіє культурою інтелектуальної діяльності; знає і поважає культуру України та інших народів; поважає свою й чужу гідність, права, свободи інших людей; дотримується правил культури поведінки і спілкування; має почуття соціальної відповідальності; веде здоровий спосіб життя; володіє способами отримання інформації; прагне духовного і соціального добробуту.

Наш випускник – свідомий громадянин і патріот своєї країни, готовий до сміливих і успішних кроків.

2. Освітня програма загальної середньої освіти І ступеня

Початкова освіта – це перший рівень повної загальної середньої освіти, який відповідає першому рівню Національної рамки кваліфікацій.

Метою початкової освіти є всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей та розвиток самостійності, творчості, допитливості, що забезпечують її готовність до життя в демократичному й інформаційному суспільстві, продовження навчання в основній школі.

Типова освітня програма *початкової освіти* окреслює рекомендовані підходи до планування й організації закладом початкової освіти єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями *обов'язкових результатів навчання*, визначених Державним стандартом початкової освіти.

Освітня програма початкової освіти Волицької загальноосвітньої школи I-III ступенів передбачає досягнення учнями результатів навчання (компетентностей), визначених Державним стандартом.

Реалізація освітньої програми початкової освіти Волицької загальноосвітньої школи I-III ступенів забезпечує всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей та розвиток самостійності, творчості, допитливості, що забезпечують її готовність до життя в демократичному й інформаційному суспільстві, продовження навчання в основній школі.

Початкова освіта має такі цикли, як 1-2 та 3-4 класи, що враховують вікові особливості розвитку та потреби дітей і дають можливість

забезпечити подолання розбіжностей у досягненнях, зумовлених готовністю до здобуття освіти.

Перший цикл початкової освіти допоможе учню звикнути до шкільного життя:

- навчальні заняття і час на їхнє виконання будуть враховувати індивідуальні особливості;
- навчальний матеріал учителям можна буде інтегрувати в змісті споріднених предметів або вводити до складу предметів у вигляді модулів;
- обсяг домашніх завдань буде обмежено;
- навчання буде організовано через діяльність ігровими методами як у класі, так і поза його межами;
- оцінки не будуть виставлятися, найважливішим завданням учителя буде підтримувати в кожному учневі впевненість і мотивацію до пізнання.

У початкових класах створені вісім навчальних осередків:

- навчально-пізнавальної діяльності (з партами/столами)
- змінні тематичні осередки (дошки/фліп-чарти/стенди для діаграм з ключовими ідеями);
- гри (настільні ігри, інвентар для рухливих ігор);
- художньо-творчої діяльності (полички для зберігання приладдя та стенд для змінної виставки дитячих робіт);
- куточок живої природи для проведення дослідів (пророщування зерна, спостереження та догляд за рослинами);
- відпочинку (з килимом для сидіння та гри, стільцями, подушками з м'яким покриттям);
- дитяча класна бібліотечка;
- осередок вчителя (стіл, стілець, комп'ютер, полиці/ящики, шафи для зберігання дидактичного матеріалу тощо).

Оцінювання навчальних досягнень учнів початкових класів здійснюється на підставі наказу МОН України № 813 від 13.07.2021 року «Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти»

Формувальне оцінювання учнів 1-2 класів

У 1-2 класах допустиме лише вербальне оцінювання. Оцінюючи вербально, можна використовувати як усні, так і письмові оцінні судження щодо навчальних досягнень учнів. При цьому оцінні судження формують так, аби охарактеризувати процес навчання учня та означити

кількісний і якісний його результати: ступінь засвоєння знань і вмінь з навчальних предметів, характеристику особистісного розвитку учня.

Характеристика особистісного розвитку учнів відображає самостійність, відповідальність, комунікативність, уміння працювати в групі, ставлення до навчальної праці, рівень прикладених зусиль, сформованість навчально-пізнавальних інтересів, ціннісних орієнтирів та загальнонавчальних умінь тощо та здійснюється вербально під час поточного контролю.

Орієнтирами для спостереження та оцінювання є вимоги до обов'язкових результатів навчання та компетентностей учнів початкової школи. При цьому особливості дитини можуть впливати на темп навчання, внаслідок чого діти можуть досягати вказаних результатів раніше або пізніше від завершення зазначеного циклу чи рівня.

Вимоги до очікуваних результатів навчання та компетентностей учнів початкової освіти використовуються для:

- організації постійного спостереження за навчальним поступом;
- обговорення навчального поступу з батьками або особами, що їх замінюють;
- формувального (поточного) та завершального (підсумкового) оцінювання.

Формувальне оцінювання передбачає відстеження особистісного розвитку учнів та хід набуття ними навчального досвіду і компетентностей, тобто, процес навчання учнів, а не результат.

У процесі організації контрольної-оцінювальної діяльності необхідно враховувати спостереження за навчальним поступом учнів.

У 1-2 класах оцінювання має описовий характер як рівня навчання, старанності та соціальної поведінки, так і предметів та навчального процесу в цілому, але не результату.

Водночас доцільно вчити дітей взаємооцінюванню, при цьому формувати уміння коректно висловлювати думку про результат роботи однокласника, давати поради щодо його покращення. Це активізує навчальну роботу, сприяє розвитку критичного мислення, формуванню адекватного ставлення до зауважень, рекомендацій, зміцнює товариськість та відчуття значимості кожного в колективі.

Формувальне оцінювання можна забезпечити використанням мовного портфолію, основна суть якого полягає в тому, щоб показати все, на що здібні учні. Через твердження «Я знаю», «Я вмію» акцентуються навчальні досягнення учнів, розвивається здатність до самооцінювання, поступово

збільшується відповідальність за власне навчання. (Техніки формувального оцінювання).

Завершальне (підсумкове) оцінювання за рік здійснюється з урахуванням динаміки зростання рівня навчальних досягнень учня/учениці.

Надзвичайно важливою складовою формувального оцінювання є форма повідомлення про нього учневі/ учениці та батькам (Свідоцтво досягнень).

Учителі, які викладають навчальні предмети у початковій школі дають характеристику предметних компетентностей учня за чотирирівневою системою: «має значні успіхи», «демонструє помітний прогрес», «досягає результату з допомогою вчителя», «потребує значної уваги та допомоги».

Оцінювання навчальних досягнень учнів 1-4 класів

1-2 класи: вербально оцінюються усі предмети, в тому числі інваріантного складника. Підсумкова перевірка включає лише підсумкові контрольні роботи в кінці навчального року, жодних тематичних перевірок (контрольних робіт).

3-4 класи: застосовується:

- формувальне;
- підсумкове за рівнями навчальних досягнень оцінювання.
- Прогрес учня протягом року відслідковується за щоденниками педагогічних спостережень та учнівським портфоліо (+ результатами діагностичних робіт)
- Навчальні досягнення оцінюються за рівнями, вербально в кінці вивчення теми, кількох тем (щоденник спостережень)
- До журналу записуються лише результати завершального (підсумкового) оцінювання за рік.
- Річне оцінювання здійснюється на підставі результатів оцінювання за останній семестр.
- Результати навчання зазначаються на відповідних сторінках навчальних предметів, використовуючи такі позначення: П – початковий рівень; С – середній рівень; Д – достатній рівень; В – високий рівень.
- У свідоцтві досягнень сформованість вмінь, які є обов'язковими результатами навчання, визначеними за кожною освітньою галуззю, фіксуються в кінці навчального року.

Загальний обсяг навчального навантаження та орієнтовна тривалість і можливі взаємозв'язки освітніх галузей, предметів, дисциплін.

Відповідно до наказу МОНУ від 20.04.2018 р. № 407 закладом освіти визначено загальний обсяг навчального навантаження для учнів 1-4 класів: гранично допустиме тижневе/ річне навчальне навантаження учня
для 1-го класу – 805 годин/навчальний рік,
для 2-го класу – 875 годин/навчальний рік,
для 3-го класу – 910 годин/навчальний рік,
для 4-го класу – 910 годин/навчальний рік.

Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у навчальному плані закладу освіти.

Навчальний план дає цілісне уявлення про зміст і структуру першого рівня освіти, встановлює погодинне співвідношення між окремими предметами за роками навчання, визначає гранично допустиме тижневе навантаження учнів. Навчальний план початкової школи передбачає реалізацію освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти через структурування змісту початкової освіти на засадах інтегрованого підходу у навчанні. Вони охоплюють інваріантну складову, сформовану на державному рівні, яка є спільною для всіх закладів загальної середньої освіти незалежно від підпорядкування і форм власності, та варіативну, в якій передбачено додаткові години на вивчення предметів освітніх галузей, курс за вибором.

Освітня програма може мати корекційно-розвивальний складник для осіб з особливими освітніми потребами. Для дітей з особливими потребами тривалість здобуття початкової освіти може бути подовжена.

Гранична наповнюваність класів встановлюється відповідно до Закону України «Про загальну середню освіту».

До типової освітньої програми додано типові навчальні плани, що пропонує підхід до організації освітнього процесу (Додаток 1).

У початковій школі може здійснюватися поділ класів на групи при вивченні окремих предметів відповідно до чинних нормативів (наказ Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 р. № 128, зареєстрований в Міністерстві юстиції України від 06.03.2002 за № 229/6517).

Відповідно постанови Кабінету Міністрів України від 21.02.2018 №87 «Про затвердження Державного стандарту початкової освіти» години фізичної культури не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів.

Логічна послідовність вивчення предметів розкривається у відповідних *навчальних програмах*.

Перелік та пропонований зміст освітніх галузей. Типову освітню програму НУШ укладено за такими освітніми галузями:

Мовно-літературна, у тому числі: рідномовна освіта (українська мова та література)

Іншомовна освіта

Математична

Природнича

Технологічна

Інформатична

Соціальна і здоров'язбережувальна

Громадянська та історична

Мистецька

Фізкультурна

Очікувані результати навчання здобувачів освіти. Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті початкової освіти, визначено завдання, які має реалізувати вчитель/ вчителька у рамках кожної галузі. Зберігаючи наступність із дошкільним періодом дитинства, початкова школа забезпечує подальше становлення особистості дитини, її фізичний, інтелектуальний, соціальний розвиток; формує здатність до творчого самовираження, критичного мислення, виховує ціннісне ставлення до держави, рідного краю, української культури, пошанування своєї гідності та інших людей, збереження здоров'я. Очікувані результати навчання здобувачів освіти подано за змістовими лініями і співвіднесено за допомогою індексів з обов'язковими результатами навчання, визначеними Державним стандартом початкової освіти.

Змістові лінії кожної освітньої галузі реалізуються паралельно та розкриваються через «Пропонований зміст», який окреслює можливий навчальний матеріал, на підставі якого будуть формуватися очікувані результати навчання та відповідні обов'язкові результати навчання.

Оскільки Типова освітня програма ґрунтується на компетентнісному підході, теми/тези рубрики «Пропонований зміст» не передбачають запам'ятовування учнями визначень термінів і понять, а активне конструювання знань та формування умінь, уявлень через досвід практичної діяльності.

Очікувані результати навчання слід використовувати для:

- встановлення цілей уроку, окремих видів діяльності учнів, вправ тощо;

- постійного спостереження за навчальним поступом учня/ учениці з боку вчителів, батьків і самих учнів;
- поточного, зокрема й формувального, оцінювання;
- рівневого оцінювання (для другого циклу навчання).

Форми оцінювання здобувачів початкової освіти. Навчальні досягнення здобувачів у 1-2-х класах підлягають вербальному, формувальному оцінюванню. Навчальні досягнення учнів у 3-4-х класах – формувальному та підсумковому рівневному оцінюванню.

Основними формами організації освітнього процесу є:

- різні типи уроку,
- екскурсії,
- віртуальні подорожі,
- квести, які вчитель організує у межах уроку або в позаурочний час тощо.

Рекомендовані форми організації освітнього процесу. Очікувані результати навчання, окреслені в межах кожної галузі, досяжні, якщо використовувати інтерактивні форми і методи навчання – дослідницькі, інформаційні, мистецькі проекти, сюжетно-рольові ігри, інсценізації, моделювання, ситуаційні вправи, екскурсії, дитяче волонтерство тощо.

При визначенні гранично допустимого навантаження учнів ураховані санітарно-гігієнічні норми та нормативну тривалість уроків у 1 класі – 35 хвилин, у 2-4 класах – 40 хвилин.

Освітня програма закладу освіти передбачає досягнення здобувачами освіти результатів навчання (компетентностей), визначених Державним стандартом початкової освіти:

1) розвиток здатності спілкуватися українською мовою для духовного, культурного й національного самовияву, послуговуватися нею в особистому і суспільному житті, у міжкультурному діалозі, бачити її передумовою життєвого успіху; плекання здатності спілкуватися рідною мовою (якщо вона не українська); формування шанобливого ставлення до культурної спадщини; збагачення емоційно-чуттєвого досвіду.

2) математична компетентність передбачає розвиток математичного мислення дитини, здатностей розуміти й оцінювати математичні факти й закономірності, робити усвідомлений вибір, розпізнавати в повсякденному житті проблеми, які можна розв'язувати із застосуванням математичних методів, моделювати процеси та ситуації для вирішення проблем;

3) компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій передбачають формування наукового мислення та культури дослідження; розвиток системних уявлень про цілісність та розмаїття природи,

утвердження принципів сталого розвитку, ефективної, безпечної і природоохоронної поведінки в довкіллі;

4) компетентності у галузі технологічної освіти передбачають формування в учня/ учениці здатності до зміни навколишнього світу засобами сучасних технологій без шкоди для середовища, до використання технологій для власної самореалізації, культурного й національного самовияву.

5) компетентності інформатичної освітньої галузі - формування в учня/ учениці здатності до вирішення проблем із використанням цифрових пристроїв, інформаційно-комунікаційних технологій та критичного мислення для розвитку, творчого самовираження, власного та суспільного добробуту; безпечна та відповідальна діяльність в інформаційному суспільстві.

6) компетентності соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі - становлення самостійності учня / учениці, його / її соціальної залученості та активності через формування здорового способу життя, розвиток підприємливості, здатності до співпраці в різних середовищах, впевненості в собі та доброчесності для безпеки, добробуту та сталого розвитку.

7) громадянської та історичної освітньої галузі - створення умов для формування в учня / учениці початкової школи власної ідентичності та готовності до змін через усвідомлення своїх прав і свобод, осмислення зв'язків між історією і теперішнім життям; плекання активної громадянської позиції на засадах демократії та поваги до прав людини, набуття досвіду співжиття за демократичними процедурами.

8) компетентності мистецтва для загальної середньої освіти-формування культурних цінностей у процесі пізнання мистецтва та художньо-творчого самовираження в особистому та суспільному житті; плекання пошани до національної і світової мистецької спадщини.

9) компетентності фізкультурної освітньої галузі- формування в учня / учениці стійкої мотивації до занять фізичною культурою і спортом та життєво необхідних рухових умінь і навичок для збереження власного здоров'я, розширення функціональних можливостей організму.

Спільними для всіх ключових компетентностей є такі **вміння**: читання з розумінням, уміння висловлювати власну думку усно і письмово, критичне та системне мислення, творчість, ініціативність, здатність логічно обґрунтовувати позицію, вміння конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми, співпрацювати з іншими особами.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів. Логічна послідовність вивчення предметів інваріативної та варіативної складової навчального плану розкривається у відповідних навчальних програмах (Додаток 2).

Контроль і оцінювання навчальних досягнень здобувачів здійснюються на суб'єкт-суб'єктних засадах, що передбачає систематичне відстеження їхнього індивідуального розвитку у процесі навчання. За цих умов контрольно-оцінювальна діяльність набуває для здобувачів формуального характеру. Контроль спрямований на пошук ефективних шляхів поступу кожного здобувача у навчанні, а визначення особистих результатів здобувачів не передбачає порівняння із досягненнями інших і не підлягає статистичному обліку з боку адміністративних органів.

Упродовж навчання в початковій школі здобувачі освіти опановують способи самоконтролю, саморефлексії і самооцінювання, що сприяє вихованню відповідальності, розвитку інтересу, своєчасному виявленню прогалин у знаннях, уміннях, навичках та їх корекції.

Орієнтирами для оцінювання навчальних досягнень учнів (формуального і підсумкового рівневого) є окреслені в цьому документі *очікувані результати навчання*, об'єднані за галузями та проіндексовані відповідно до *обов'язкових результатів навчання* Державного стандарту початкової освіти.

Вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття початкової освіти. Початкова освіта здобувається, як правило, з шести років. Діти, яким на 1 вересня поточного навчального року виповнилося сім років, повинні розпочинати здобуття початкової освіти цього ж навчального року. Діти яким на 1 вересня поточного навчального року не виповнилося шести років, можуть розпочинати здобуття початкової освіти цього ж навчального року за бажанням батьків або осіб, які їх замінюють, якщо їм виповниться шість років до 1 грудня поточного року. Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття початкової освіти з іншого віку.

Додаток 1

**Типовий навчальний план для початкової школи
з навчанням українською мовою**

Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень у класах				
	1	2	3	4	Разом
Українська мова	5	5	5	5	20
Іноземна мова	2	3	3	3	11
Математика	3	3	3	3	12
Я досліджую світ*	7	8	8	8	31
Мистецтво**	2	2	2	2	8
Фізична культура ***	3	3	3	3	12
Усього	20+3	21+3	22+3	22+3	82+12
Додаткові години на вивчення предметів інваріантної складової, курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять	1	1	2	2	6
Гранично допустиме тижневе навчальне навантаження на учня	20	22	23	23	88
Сумарна кількість навчальних годин інваріантної і варіативної складових, що фінансується з бюджету (без урахування поділу класів на групи)	23	25	26	26	100

* Орієнтовний розподіл годин між освітніми галузями в рамках цього інтегрованого предмета: мовно-літературна - 2; математична-1; природнича, технологічна, інформатична, соціальна і здоров'язбережна громадянська та історична – разом 4 для 1 класу, 5 – для 2 -4 класу

** Інтегрований предмет або окремі предмети «Образотворче мистецтво» і «Музичне мистецтво»

*** Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого навчального навантаження учнів, але обов'язково фінансуються

На основі Типового навчального плану ЗО складає та затверджує навчальний план на навчальний рік, що конкретизує організацію освітнього процесу.

Додаток 2

**Перелік навчальних програм
для учнів закладів загальної середньої освіти І ступеня**

1. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Шияна Р. Б.
1-2 клас. Затверджена наказом Міністерства освіти і науки України
освіти і науки України від 08.10.2019 року № 1272
2. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Шияна Р. Б.
3-4 клас. Затверджена наказом Міністерства освіти і науки України
освіти і науки України від 08.10.2019 року № 1273

3. Освітня програма для 5-6 класів закладів загальної середньої освіти

Освітня програма для 5-6 класів (базова середня освіта) розроблена на виконання Закону України «Про повну загальну середню освіту» та постанови Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 року №898 «Про деякі питання державних стандартів повної загальної середньої освіти».

Освітня програма складена відповідно Типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 19.02.2021 року №235, яка окреслює рекомендовані підходи до планування й організації закладом освіти єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом базової середньої освіти (далі – Державний стандарт).

Державний стандарт базової середньої освіти застосовується з 1 вересня 2022 р. для учнів 5 класу та з 1 вересня 2023 р. для учнів 6 класу, які навчаються за програмами дванадцятирічної повної загальної середньої освіти, .

Метою базової середньої освіти є розвиток природних здібностей, інтересів, обдарувань учнів, формування компетентностей, необхідних для їх соціалізації та громадянської активності, свідомого вибору подальшого життєвого шляху та самореалізації, продовження навчання на рівні профільної освіти або здобуття професії, виховання відповідального, шанобливого ставлення до родини, суспільства, навколишнього природного середовища, національних та культурних цінностей українського народу.

Реалізація мети базової середньої освіти ґрунтується на таких ціннісних орієнтирах, як:

- повага до особистості учня та визнання пріоритету його інтересів, досвіду, власного вибору, прагнень, ставлення у визначенні мети та

організації освітнього процесу, підтримка пізнавального інтересу та наполегливості;

- забезпечення рівного доступу кожного учня до освіти без будь-яких форм дискримінації учасників освітнього процесу;
- дотримання принципів академічної доброчесності у взаємодії учасників освітнього процесу та організації всіх видів навчальної діяльності;
- становлення вільної особистості учня, підтримка його самостійності, підприємливості та ініціативності, розвиток критичного мислення та впевненості в собі;
- формування культури здорового способу життя учня, створення умов для забезпечення його гармонійного фізичного та психічного розвитку, добробуту;
- створення освітнього середовища, в якому забезпечено атмосферу довіри, без будь-яких форм дискримінації учасників освітнього процесу;
- утвердження людської гідності, чесності, милосердя, доброти, справедливості, співпереживання, взаємоповаги і взаємодопомоги, поваги до прав і свобод людини, здатності до конструктивної взаємодії учнів між собою та з дорослими;
- формування в учнів активної громадянської позиції, патріотизму, поваги до культурних цінностей українського народу, його історико-культурного надбання і традицій, державної мови;
- плекання в учнів любові до рідного краю, відповідального ставлення до довкілля.

Освітні галузі стандарту базової освіти:

мовно-літературна;
 математична;
 природнича;
 технологічна;
 інформатична;
 соціальна і здоров'язберезувальна;
 громадянська та історична;
 мистецька;
 фізична культура;
 мови та літератури корінного народу/національної меншини.

Вимоги до обов'язкових результатів навчання визначено на основі компетентнісного підходу. До ключових компетентностей належать:

- вільне володіння державною мовою;

- здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) мовою;
- здатність спілкуватися іноземними мовами;
- математична;
- компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій;
- інноваційність;
- екологічна;
- інформаційно-комунікаційна;
- навчання впродовж життя;
- громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, моралі, справедливості, рівності, свободи, прав людини, добробуту та здорового способу життя, нетерпимості до проявів корупції;
- культурна;
- підприємливість і фінансова грамотність.

Вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за освітньою програмою

Навчання за освітньою програмою базової середньої освіти можуть розпочинати учні, які на момент зарахування (переведення) до закладу загальної середньої освіти, що забезпечує здобуття відповідного рівня повної загальної середньої освіти, досягли результатів навчання, визначених у Державному стандарті початкової освіти, що підтверджено відповідним документом (свідоцтвом досягнень, свідоцтвом про здобуття початкової освіти).

У разі відсутності результатів річного оцінювання з будь-яких предметів та/або державної підсумкової атестації за рівень початкової освіти учні повинні пройти відповідне оцінювання упродовж першого семестру навчального року. Для проведення оцінювання наказом керівника закладу освіти створюється комісія, затверджується її склад (голова та члени комісії), а також графік проведення оцінювання та перелік завдань з навчальних предметів. Протокол оцінювання рівня навчальних досягнень складається за формою згідно з додатком 2 до Положення про індивідуальну форму здобуття загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України 12 січня 2016 року №8 (у

редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 10 липня 2019 року №955), зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 03 лютого 2016 р. за №184/28314.

**Загальний обсяг навчального навантаження
на адаптаційному циклі (5-6 класи) базової середньої освіти,
його розподіл між освітніми галузями за роками навчання**

Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 5-6 класів (адаптаційний цикл базової середньої освіти) закладів загальної середньої освіти сформовано для закладів з навчанням українською мовою (додаток 1). Навантаження для учнів залишилося у межах санітарно-дозволених норм: для учнів 5 класу – 28 годин на тиждень, для учнів 6 класу – 31 година на тиждень.

Освітня програма закладу загальної середньої освіти, згідно із частиною четвертою статті 7 Закону України «Про освіту», частиною дев'ятою статті 5 Закону України «Про повну загальну середню освіту», може передбачати викладання одного чи декількох навчальних предметів (інтегрованих курсів) (додаток 3).

Розподіл навчального навантаження здійснено за освітніми галузями та роками навчання. Рекомендовану, мінімальну та максимальну кількість навчальних годин за освітніми галузями та роками навчання визначено відповідно до базових навчальних планів (додаток 23 Державного стандарту).

Кількість уроків з фізкультури не менше трьох разів на тиждень для кожного класу. Передбачені для цього уроку години не враховують під час визначення гранично допустимого навчального навантаження учнів.

Модельні навчальні програми

Модельна навчальна програма - документ, що визначає орієнтовну послідовність досягнення очікуваних результатів навчання учнів, зміст навчального предмета, інтегрованого курсу та види навчальної діяльності учнів, рекомендований для використання в освітньому процесі в порядку, визначеному законодавством.

Модельні навчальні програми будуть розроблені окремо для кожного циклу: адаптаційного циклу (5-6 класи) та циклу базового предметного навчання (7-9 класи).

Поданий у додатку 5 перелік модельних навчальних програм є базовим і може бути доповнений іншими модельними навчальними програмами, які отримають гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і

науки України», шляхом внесення змін до Типової освітньої програми в установленому порядку.

Спираючись на модельні навчальні програми, заклад освіти може розробляти навчальні програми предметів, білінгвальних курсів, інтегрованих курсів, що мають містити опис результатів навчання в обсязі не меншому, ніж визначено Державним стандартом та/або відповідними модельними навчальними програмами. Формування змісту навчальних предметів, білінгвальних курсів, інтегрованих курсів може здійснюватися шляхом упорядкування в логічній послідовності результатів навчання кількох освітніх галузей, однієї освітньої галузі або її окремих складників.

Навчальні програми, що розроблені на основі модельних навчальних програм, затверджуються педагогічною радою закладу освіти.

Рекомендовані форми організації освітнього процесу

Освітній процес організовується в безпечному освітньому середовищі та здійснюється з урахуванням вікових особливостей, фізичного, психічного та інтелектуального розвитку дітей, їхніх особливих освітніх потреб.

У рамках академічної свободи форми організації освітнього процесу визначаються педагогічною радою закладу освіти та відображаються в освітній програмі закладу освіти. Вибір форм залежить від наявності необхідних ресурсів (матеріально-технічного, кадрового, навчально-методичного, інформаційного забезпечення освітньої діяльності тощо), а також форм здобуття освіти.

За потреби заклад освіти може організувати здобуття освіти за індивідуальною освітньою траєкторією. Індивідуальна освітня траєкторія учня реалізується з урахуванням необхідних для цього ресурсів, наявних у закладу освіти та інших суб'єктів освітньої діяльності, зокрема тих, що забезпечують здобуття освіти за мережевою формою здобуття освіти. Індивідуальна освітня траєкторія учня реалізується на підставі індивідуальної програми розвитку, індивідуального навчального плану, що розробляється педагогічними працівниками у взаємодії з учнем та/або його батьками, схвалюється педагогічною радою закладу освіти, затверджується його керівником та підписується батьками.

З метою належної організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти формуються класи та/або групи, зокрема спеціальні, інклюзивні, з дистанційною, вечірньою формою здобуття освіти, з навчанням мовою корінного народу чи національної меншини України поряд із державною мовою.

Опис інструментарію оцінювання

Оцінюванню підлягають результати навчання з навчальних предметів, інтегрованих курсів обов'язкового освітнього компонента типового навчального плану. Педагогічна рада закладу загальної середньої освіти може прийняти рішення про оцінювання результатів навчання складників вибіркового освітнього компонента.

Оцінювання результатів навчання учнів має бути зорієнтованим на ключові компетентності і наскрізні вміння та вимоги до обов'язкових результатів навчання у відповідній освітній галузі, визначені Державним стандартом.

Встановлення відповідності між вимогами до результатів навчання учнів, визначеними Державним стандартом, та показниками їх вимірювання здійснюється відповідно до системи та загальних критеріїв оцінювання результатів навчання учнів, визначених Міністерством освіти і науки України.

Основними видами оцінювання результатів навчання учнів 5-6 класів є: поточне, підсумкове (тематичне, семестрове, річне) оцінювання.

Річне оцінювання здійснюється за системою оцінювання, визначеною законодавством, а результати такого оцінювання відображаються у свідоцтві досягнень, що видається учневі щороку. Поточне та підсумкове оцінювання результатів навчання учнів здійснюють відповідно до вимог модельних навчальних програм із застосуванням таких основних форм та способів:

- усної (зокрема, шляхом індивідуального, групового та фронтального опитування);
- письмової, у тому числі графічної (зокрема, шляхом виконання діагностичних, самостійних та контрольних робіт, тестування, організації роботи з текстами, діаграмами, таблицями, рафіками, схемами, контурними картами тощо);
- цифрової (зокрема, шляхом тестування в електронному форматі);
- практичної (зокрема, шляхом організації виконання різних видів експериментальних досліджень та навчальних проєктів, виготовлення виробів, роботи з біологічними об'єктами, хімічними речовинами тощо).

У рамках академічної свободи педагогічні працівники закладу освіти здійснюють вибір форм, змісту та способу оцінювання залежно від дидактичної мети.

Навчальний план для 5-6 класів Нової уряїнської школи складено

згідно:

- Державного стандарту базової загальної середньої освіти (затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 №898):

- **Додаток 23.** Базовий навчальний план закладів загальної середньої освіти для класів (груп) з українською мовою навчання

- Типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти (затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 19.02.2021 № 235):

- **Додаток 1.** Загальний обсяг навчального навантаження для закладів із навчанням українською мовою
- **Додаток 3.** Типовий навчальний план для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти з навчанням українською мовою. Загальні коментарі до плану та питання міжгалузевої інтеграції
- **Додаток 5.** Перелік* модельних навчальних програм для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти

Модельні навчальні програми можуть бути розроблені для всього рівня базової середньої освіти (5-9 класи) або окремо для кожного циклу: адаптаційного циклу (5-6 класи) та циклу базового предметного навчання (7-9 класи)

* перелік модельних навчальних програм є базовим і може бути доповнений іншими модельними навчальними програмами, які отримують гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України», шляхом внесення змін до цієї Типової освітньої програми в установленому порядку.

4. Освітня програма загальної середньої освіти II ступеня (7-9 класи)

Освітня програма для 7-9 класів (базова середня освіта) розроблена на виконання Закону України «Про освіту» та постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1392 «Про затвердження Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти».

Освітня програма складена відповідно Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти II ступеня, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 20.04.2018 №405, яка окреслює рекомендовані підходи до планування й організації закладом освіти єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом базової та повної загальної середньої освіти.

Освітня програма визначає:

- загальний обсяг навчального навантаження, орієнтовну тривалість і можливі взаємозв'язки окремих предметів, факультативів, курсів за вибором тощо, зокрема їх інтеграції, а також логічної послідовності їх вивчення які натеper подані в рамках навчального плану

- очікувані результати навчання учнів подані в рамках навчальних програм; пропонується зміст навчальних програм, які мають гриф «Затверджено Міністерством освіти і науки України» і розміщені на офіційному веб-сайті МОН;

- рекомендовані форми організації освітнього процесу та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти;

- вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за цією Типовою освітньою програмою.

Загальний обсяг навчального навантаження та орієнтовна тривалість і можливі взаємозв'язки освітніх галузей, предметів,

дисциплін. Обсяг навчального навантаження для учнів 7-9-х класів закладів загальної середньої освіти: для 7-х класів – 1172,5 годин/навчальний рік, для 8-х класів – 1207,5 годин/навчальний рік, для 9-х класів – 1260 годин/навчальний рік. Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у навчальному плані Волицької ЗШ І-ІІІ ст.

Навчальний план дає цілісне уявлення про зміст і структуру другого рівня освіти, встановлює погодинне співвідношення між окремими предметами за роками навчання, визначає гранично допустиме тижневе навантаження учнів. Навчальні плани основної школи передбачають реалізацію освітніх галузей Базового навчального плану Державного стандарту через окремі предмети. Вони охоплюють інваріантну складову, сформовану на державному рівні, яка є спільною для всіх закладів загальної середньої освіти незалежно від підпорядкування і форм власності, та варіативну складову.

На основі освітньої програми розробляється навчальний план школи. Заклад освіти використовує в роботі типовий навчальний план з українською мовою навчання (Додаток 1).

З метою виконання вимог Державного стандарту навчальний план закладу освіти містить усі предмети інваріантної складової, передбачені обраним варіантом навчального плану цієї Типової освітньої програми. Повноцінність базової середньої освіти забезпечується реалізацією як інваріантної, так і варіативної складових, які в обов'язковому порядку фінансуються з бюджету.

Варіативна складова навчального плану Волицької ЗШ І-ІІІ ст. враховує особливості організації освітнього процесу та індивідуальних освітніх потреб учнів, рівень навчально-методичного та кадрового забезпечення закладу, пріоритетні напрямки позакласної роботи і відображається в робочому навчальному плані

Варіативна складова навчальних планів використовується на:

- підсилення предметів інваріантної складової. У такому разі розподіл годин на вивчення тієї чи іншої теми навчальної програми здійснюється вчителем самостійно. Розподіл годин фіксується у календарному плані, який погоджується директором закладу освіти чи його заступником. Вчитель зазначає проведені уроки у частині класного журналу, відведеного для предмета, на підсилення якого використано зазначені години;

- запровадження факультативів, курсів за вибором, що розширюють обрану закладом освіти спеціалізацію, чи світоглядного спрямування

(етика, психологія, історія релігій та культур, логіка, рідний край, хореографія, інформаційно-цифрова грамотність тощо);

- індивідуальні заняття та консультації.

Варіативність змісту базової середньої освіти реалізується також через запровадження в навчальних програмах резервного часу, що створює простір для задоволення освітніх потреб учнів, вирівнювання їх досягнень, розвитку наскрізних умінь тощо.

Збереження здоров'я дітей належить до головних завдань школи. Тому формування навичок здорового способу життя та безпечної поведінки здійснюється не лише в рамках предметів «Фізична культура», «Основи здоров'я» та «Здоров'я, безпека і добробут», а інтегрується у змісті всіх предметів інваріантної та варіативної складових навчальних планів.

Змістове наповнення предмета «Фізична культура» заклад освіти формує самостійно з варіативних модулів відповідно до статево-вікових особливостей учнів, їх інтересів, матеріально-технічної бази навчального закладу, кадрового забезпечення, регіональних та народних традицій (Додаток 2).

Очікувані результати навчання здобувачів освіти

Очікувані результати навчання учнів подані в рамках навчальних програм для учнів закладів загальної середньої освіти II ступеня (затверджені наказами МОН України (затверджені наказами МОН від 07.06.2017 № 804 та від 23.10.2017 № 1407).

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, визначено завдання, які має реалізувати вчитель/вчителька у рамках кожної освітньої галузі. Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей учнів.

№ з/п	Ключові компетентності	Компоненти
1	Спілкування державною (і рідною — у разі відмінності) мовами	Уміння: ставити запитання і розпізнавати проблему; міркувати, робити висновки на основі інформації, поданої в різних формах (у текстовій формі, таблицях, діаграмах, на графіках); розуміти, пояснювати і перетворювати тексти задач (усно і письмово), грамотно висловлюватися рідною мовою; доречно та коректно вживати в мовленні термінологію з окремих предметів, чітко, лаконічно та зрозуміло формулювати думку, аргументувати, доводити правильність тверджень; уникнення невнормованих іншомовних запозичень у спілкуванні на тематику окремого предмета; поповнювати свій словниковий запас.

		Ставлення: розуміння важливості чітких та лаконічних формулювань. Навчальні ресурси: означення понять, формулювання властивостей, доведення правил, теорем
2	Спілкування іноземними мовами	Уміння: здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною програмою; розуміти на слух зміст автентичних текстів; читати і розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту; здійснювати спілкування у письмовій формі відповідно до поставлених завдань; використовувати у разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів; ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово та за допомогою засобів електронного спілкування. Ставлення: критично оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб; висловлювати свої думки, почуття та ставлення; адекватно використовувати досвід, набутий у вивченні рідної мови та інших навчальних предметів, розглядаючи його як засіб усвідомленого оволодіння іноземною мовою; обирати й застосовувати доцільні комунікативні стратегії відповідно до різних потреб; ефективно користуватися навчальними стратегіями для самостійного вивчення іноземних мов. Навчальні ресурси: підручники, словники, довідкова література, мультимедійні засоби, адаптовані іншомовні тексти.
3	Математична компетентність	Уміння: оперувати текстовою та числовою інформацією; встановлювати відношення між реальними об'єктами навколишньої дійсності (природними, культурними, технічними тощо); розв'язувати задачі, зокрема практичного змісту; будувати і досліджувати найпростіші математичні моделі реальних об'єктів, процесів і явищ, інтерпретувати та оцінювати результати; прогнозувати в контексті навчальних та практичних задач; використовувати математичні методи у життєвих ситуаціях. Ставлення: усвідомлення значення математики для повноцінного життя в сучасному суспільстві, розвитку технологічного, економічного й оборонного потенціалу держави, успішного вивчення інших предметів. Навчальні ресурси: розв'язування математичних задач, і обов'язково таких, що моделюють реальні життєві ситуації
4	Основні компетентності у природничих науках і технологіях	Уміння: розпізнавати проблеми, що виникають у довкіллі; будувати та досліджувати природні явища і процеси; послуговуватися технологічними пристроями.

		Ставлення: усвідомлення важливості природничих наук як універсальної мови науки, техніки та технологій. усвідомлення ролі наукових ідей в сучасних інформаційних технологіях Навчальні ресурси: складання графіків та діаграм, які ілюструють функціональні залежності результатів впливу людської діяльності на природу
5	Інформаційно-цифрова компетентність	Уміння: структурувати дані; діяти за алгоритмом та складати алгоритми; визначати достатність даних для розв'язання задачі; використовувати різні знакові системи; знаходити інформацію та оцінювати її достовірність; доводити істинність тверджень. Ставлення: критичне осмислення інформації та джерел її отримання; усвідомлення важливості інформаційних технологій для ефективного розв'язування математичних задач. Навчальні ресурси: візуалізація даних, побудова графіків та діаграм за допомогою програмних засобів
6	Уміння вчитися впродовж життя	Уміння: визначати мету навчальної діяльності, відбирати й застосовувати потрібні знання та способи діяльності для досягнення цієї мети; організовувати та планувати свою навчальну діяльність; моделювати власну освітню траєкторію, аналізувати, контролювати, коригувати та оцінювати результати своєї навчальної діяльності; доводити правильність власного судження або визнавати помилковість. Ставлення: усвідомлення власних освітніх потреб та цінності нових знань і вмінь; зацікавленість у пізнанні світу; розуміння важливості вчитися впродовж життя; прагнення до вдосконалення результатів своєї діяльності. Навчальні ресурси: моделювання власної освітньої траєкторії
7	Ініціативність і підприємливість	Уміння: генерувати нові ідеї, вирішувати життєві проблеми, аналізувати, прогнозувати, ухвалювати оптимальні рішення; використовувати критерії раціональності, практичності, ефективності та точності, з метою вибору найкращого рішення; аргументувати та захищати свою позицію, дискутувати; використовувати різні стратегії, шукаючи оптимальних способів розв'язання життєвого завдання. Ставлення: ініціативність, відповідальність, упевненість у собі; переконаність, що успіх команди – це й особистий успіх; позитивне оцінювання та підтримка конструктивних ідей інших. Навчальні ресурси: завдання підприємницького змісту (оптимізаційні задачі)

8	Соціальна і громадянська компетентності	Уміння: висловлювати власну думку, слухати і чути інших, оцінювати аргументи та змінювати думку на основі доказів; аргументувати та відстоювати свою позицію; ухвалювати аргументовані рішення в життєвих ситуаціях; співпрацювати в команді, виділяти та виконувати власну роль в командній роботі; аналізувати власну економічну ситуацію, родинний бюджет; орієнтуватися в широкому колі послуг і товарів на основі чітких критеріїв, робити споживчий вибір, спираючись на різні дані. Ставлення: ощадливість і поміркованість; рівне ставлення до інших незалежно від статків, соціального походження; відповідальність за спільну справу; налаштованість на логічне обґрунтування позиції без передчасного переходу до висновків; повага до прав людини, активна позиція щодо боротьби із дискримінацією. Навчальні ресурси: завдання соціального змісту
9	Обізнаність і самовираження у сфері культури	Уміння: грамотно і логічно висловлювати свою думку, аргументувати та вести діалог, враховуючи національні та культурні особливості співрозмовників та дотримуючись етики спілкування і взаємодії; враховувати художньо-естетичну складову при створенні продуктів своєї діяльності (малюнків, текстів, схем тощо). Ставлення: культурна самоідентифікація, повага до культурного розмаїття у глобальному суспільстві; усвідомлення впливу окремого предмета на людську культуру та розвиток суспільства. Навчальні ресурси: математичні моделі в різних видах мистецтва
10	Екологічна грамотність і здорове життя	Уміння: аналізувати і критично оцінювати соціально-економічні події в державі на основі різних даних; враховувати правові, етичні, екологічні і соціальні наслідки рішень; розпізнавати, як інтерпретації результатів вирішення проблем можуть бути використані для маніпулювання. Ставлення: усвідомлення взаємозв'язку кожного окремого предмета та екології на основі різних даних; ощадне та бережливе відношення до природних ресурсів, чистоти довкілля та дотримання санітарних норм побуту; розгляд порівняльної характеристики щодо вибору здорового способу життя; власна думка та позиція до зловживань алкоголю, нікотину тощо. Навчальні ресурси: навчальні проекти, завдання соціально-економічного, екологічного змісту; задачі, які сприяють усвідомленню цінності здорового способу життя

Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності можуть формуватися відразу засобами усіх предметів. Виокремлення в навчальних програмах таких наскрізних ліній ключових компетентностей як «Екологічна безпека й сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність» спрямоване на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння у реальних життєвих ситуаціях. Наскрізнi лінії є засобом інтеграції ключових і загальнопредметних компетентностей, окремих предметів та предметних циклів; їх необхідно враховувати при формуванні шкільного середовища. Наскрізнi лінії є соціально значимими надпредметними темами, які допомагають формуванню в учнів уявлень про суспільство в цілому, розвивають здатність застосовувати отримані знання у різних ситуаціях.

Навчання за наскрізними лініями реалізується насамперед через:

- організацію навчального середовища — зміст та цілі наскрізних тем враховуються при формуванні духовного, соціального і фізичного середовища навчання;
- окремі предмети — виходячи із наскрізних тем при вивченні предмета проводяться відповідні трактовки, приклади і методи навчання, реалізуються надпредметні, міжкласові та загальношкільні проекти. Роль окремих предметів при навчанні за наскрізними темами різна і залежить від цілей і змісту окремого предмета та від того, наскільки тісно той чи інший предметний цикл пов'язаний із конкретною наскрізною темою;
- предмети за вибором;
- роботу в проєктах;
- позакласну навчальну роботу і роботу гуртків.

Наскрізна лінія	Коротка характеристика
Екологічна безпека й сталий розвиток	Формування в учнів соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля і розвитку суспільства, усвідомлення важливості сталого розвитку для майбутніх поколінь. Проблематика наскрізної лінії реалізується через завдання з реальними даними про використання природних ресурсів, їх збереження та примноження. Аналіз цих даних сприяє розвитку бережливого ставлення до навколишнього середовища, екології, формуванню критичного мислення, вміння вирішувати проблеми, критично оцінювати перспективи розвитку навколишнього середовища і людини. Можливі уроки на відкритому повітрі.

Громадянська відповідальність	Сприятиме формуванню відповідального члена громади і суспільства, що розуміє принципи і механізми функціонування суспільства. Ця наскрізна лінія освоюється в основному через колективну діяльність (дослідницькі роботи, роботи в групі, проекти тощо), яка поєднує окремі предмети між собою і розвиває в учнів готовність до співпраці, толерантність щодо різноманітних способів діяльності і думок. Вивчення окремого предмета має викликати в учнів якомога більше позитивних емоцій, а її зміст — бути націленим на виховання порядності, старанності, систематичності, послідовності, посидючості і чесності. Приклад вчителя покликаний зіграти важливу роль у формуванні толерантного ставлення до товаришів, незалежно від рівня навчальних досягнень.
Здоров'я і безпека	Завданням наскрізної лінії є становлення учня як емоційно стійкого члена суспільства, здатного вести здоровий спосіб життя і формувати навколо себе безпечне життєве середовище. Реалізується через завдання з реальними даними про безпеку і охорону здоров'я (текстові завдання, пов'язані з середовищем дорожнього руху, рухом пішоходів і транспортних засобів). Варто звернути увагу на проблеми, пов'язані із ризиками для життя і здоров'я. Вирішення проблем, знайдених з «ага-ефектом», пошук оптимальних методів вирішення і розв'язування задач тощо, здатні викликати в учнів чимало радісних емоцій.
Підприємливість і фінансова грамотність	Наскрізна лінія націлена на розвиток лідерських ініціатив, здатність успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі, забезпечення кращого розуміння учнями практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо). Ця наскрізна лінія пов'язана з розв'язуванням практичних завдань щодо планування господарської діяльності та реальної оцінки власних можливостей, складання сімейного бюджету, формування економного ставлення до природних ресурсів.

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість. Доцільно, де це можливо, не лише показувати виникнення факту із практичної ситуації, а й по можливості створювати умови для самостійного виведення нового знання, перевірки його на практиці і встановлення причинно-наслідкових зв'язків шляхом створення проблемних ситуацій, організації спостережень, дослідів та інших видів діяльності. Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний інтерес учнів до навчання і підвищує рівень їхньої загальної культури, створює

умови для систематизації навчального матеріалу і формування наукового світогляду. Учні набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації.

Перелік освітніх галузей. Типову освітню програму укладено за такими освітніми галузями:

Мови і літератури
Суспільствознавство
Мистецтво
Математика
Природознавство
Технології
Здоров'я і фізична культура

Логічна послідовність вивчення предметів інваріативної та варіативної складової навчального плану розкривається у відповідних навчальних програмах (додаток 3).

Рекомендовані форми організації освітнього процесу. Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку:

- формування компетентностей;
- розвитку компетентностей;
- перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей;
- корекції основних компетентностей;
- комбінований урок.

Також формами організації освітнього процесу можуть бути екскурсії, віртуальні подорожі, уроки-семінари, конференції, форуми, брифінги, квести, інтерактивні уроки (уроки-«суди», урок-дискусійна група, уроки з навчанням одних учнів іншими), інтегровані уроки, проблемний урок, відео-уроки тощо.

З метою засвоєння нового матеріалу та розвитку компетентностей, крім уроку, проводяться навчально-практичні заняття. Ця форма організації поєднує виконання різних практичних вправ, експериментальних робіт відповідно до змісту окремих предметів, менш регламентована й має акцент на більшій самостійності учнів в експериментальній та практичній діяльності. Досягнуті компетентності учні можуть застосувати на практичних заняттях і заняттях практикуму. Практичне заняття - це така форма організації, в якій учням надається можливість застосовувати отримані ними знання у практичній діяльності. Експериментальні завдання, передбачені змістом окремих предметів, виконуються на заняттях із практикуму (виконання експериментально-практичних робіт). Оглядова конференція (для 8-11 класів) повинна передбачати обговорення ключових

положень вивченого матеріалу, учнем розкриваються нові узагальнюючі підходи до його аналізу. Оглядова конференція може бути комплексною, тобто реалізувати міжпредметні зв'язки в узагальненні й систематизації навчального матеріалу. Оглядова екскурсія припускає цілеспрямоване ознайомлення учнів з об'єктами та спостереження процесів з метою відновити та систематизувати раніше отримані знання.

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

Освітня програма закладу базової середньої освіти має передбачати досягнення учнями результатів навчання (компетентностей), визначених Державним стандартом.

Тему уроку, очікувані результати навчання здобувачів освіти визначає учитель у календарно-тематичному плануванні.

Вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття базової середньої освіти.

Базова середня освіта здобувається, як правило, після здобуття початкової освіти. Діти, які здобули початкову освіту на 1 вересня поточного навчального року повинні розпочинати здобуття базової середньої освіти цього ж навчального року.

Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття базової середньої освіти за інших умов.

Додаток 1

Навчальний план закладів загальної середньої освіти з навчанням українською мовою

Освітні галузі	Предмети	Кількість годин на тиждень у класах				
		5	6	7	8	9
Мови і літератури	Українська мова	3,5	3,5	2,5	2	2
	Українська література	2	2	2	2	2
	Іноземна мова	3	3	3	3	3
	Зарубіжна література	2	2	2	2	2
Суспільство-знавство	Історія України	1	1	1	1,5	1,5
	Всесвітня історія	-	1	1	1	1

	Основи правознавства	-	-	-	-	1
Мистецтво*	Музичне мистецтво	1	1	1	-	-
	Образотворче мистецтво	1	1	1	-	-
	Мистецтво	-	-	-	1	1
Математика	Математика	4	4	-	-	-
	Алгебра	-	-	2	2	2
	Геометрія	-	-	2	2	2
Природо-знавство	Природознавство	2	-	-	-	-
	Біологія	-	2	2	2	2
	Географія	-	2	2	2	1,5
	Фізика	-	-	2	2	3
	Хімія	-	-	1,5	2	2
Технології	Трудове навчання	2	2	1	1	1
	Інформатика	1	1	1	2	2
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	1	1	1	1	1
	Фізична культура**	3	3	3	3	3
Разом		23,5+ 3	26,5+ 3	28+3	28,5+ 3	30+ 3
Додатковий час на предмети, факультативи, індивідуальні заняття та консультації		3,5	3,5	2,5	3	3
Гранично допустиме навчальне навантаження		28	31	32	33	33
Всього (без урахування поділу класів на групи)		27+3	30+3	30,5+ 3	31,5+ 3	33+ 3

* Заклад загальної середньої освіти може обирати інтегрований курс «Мистецтво» або окремі курси: «Музичне мистецтво» та «Образотворче мистецтво».

** Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого навчального навантаження учнів, але обов'язково фінансуються.

*** В межах галузі «Суспільствознавство» у 5-му класі вивчається курс «Історія України

(Вступ до історії)», у 6-му – інтегрований курс «Всесвітня історія. Історія України».

Директор департаменту
загальної середньої та дошкільної освіти
Кононенко

Ю. Г.

Додаток 2

Змістове наповнення предмета «Фізична культура»

Терміни вивчення	Клас	К-сть ВМ	Назва ВМ	Рік навчання	К-сть годин
Вересень, жовтень	5	5	Легка атлетика	1	26
Жовтень, квітень			Футбол		27
Листопад, січень, лютий			Баскетбол		26
Листопад, грудень			Гімнастика		12
Лютий, березень			Волейбол		14
Вересень, жовтень, травень	6	5	Легка атлетика	2	26

Жовтень, березень, квітень			Футбол		27
Листопад, січень, лютий			Баскетбол		26
Листопад, грудень			Гімнастика		12
Лютий, березень			Волейбол		14
Вересень, жовтень, травень	7	5	Легка атлетика	3	26
Жовтень, березень, квітень			Футбол		27
Листопад, січень, лютий			Баскетбол		26
Листопад, грудень			Гімнастика		12
Лютий, березень			Волейбол		14
Вересень, жовтень, травень	8	5	Легка атлетика	4	26
Жовтень, березень, квітень			Футбол		27
Січень, лютий			Баскетбол		14
Грудень			Гімнастика		12
Листопад, березень			Волейбол		26
Вересень, жовтень, травень	9	4	Легка атлетика	5	26
Жовтень, квітень			Футбол		27
Січень, лютий			Баскетбол		14
Листопад, березень			Волейбол		26
Грудень			Гімнастика		12

Додаток 3

Перелік навчальних програм
для учнів закладів загальної середньої освіти II ступеня
(затверджені наказами МОН від 07.06.2017 № 804 та від 23.10.2017 № 1407)

№ п/ п	Назва навчальної програми
1	Українська мова
2	Українська література
3	Біологія
4	Всесвітня історія
5	Географія
6	Зарубіжна література
7	Інформатика
8	Історія України
9	Математика
10	Мистецтво
11	Основи здоров'я
12	Природознавство
13	Трудове навчання
14	Фізика
15	Фізична культура
16	Хімія
17	Іноземні мови

5. Освітня програма загальної середньої освіти III ступеня (10-11 класи)

Освітня програма Волицької загальноосвітньої школи I-III ступенів III ступеня (профільна середня освіта) створена на основі Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти III ступеня, розробленої на виконання Закону України «Про освіту» та постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1392 «Про затвердження Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти», затвердженої наказом МОН України від 20.04.2018 №408 «Про затвердження типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти III ступеня».

Освітня програма Волицької загальноосвітньої школи I-III ступенів профільної середньої освіти окреслює рекомендовані підходи до планування й організації єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом базової та повної загальної середньої освіти (далі – Державний стандарт).

Освітня програма визначає:

- загальний обсяг навчального навантаження, орієнтовну тривалість і можливі взаємозв'язки окремих предметів, факультативів, курсів за вибором тощо, зокрема їх інтеграції, а також логічної послідовності їх вивчення, які натеper подані в рамках навчальних планів для 10-11 класів (таблиці 1,2);
- очікувані результати навчання учнів подані в рамках навчальних програм, затверджених наказами МОН України від 23.10.2017 року №1407 та від 24.11.2017 року №1539, перелік яких наведено в таблиці 4 (10-11 клас); пропонується зміст навчальних програм, які мають гриф «Затверджено Міністерством освіти і науки України» і розміщені на офіційному веб-сайті МОН);

- рекомендовані форми організації освітнього процесу та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти;
- вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за цією освітньою програмою.

Загальний обсяг навчального навантаження та орієнтовна тривалість і можливі взаємозв'язки освітніх галузей, предметів, дисциплін. Загальний обсяг навчального навантаження учнів 10-11-х класів складає 2660 годин/навчальний рік:

- для 10-го класу – 1330 годин/навчальний рік,
- для 11-го класу – 1330 годин/навчальний рік.

Навчальний план для 10-11 класів розробляється відповідно до Державного стандарту, з метою його впровадження у частині повної загальної середньої освіти з 1 вересня 2018 року у 10 класі та з 1 вересня 2019 року у 11 класі. Він містить загальний обсяг навчального навантаження та тижневі години на вивчення базових предметів, вибірково-обов'язкових предметів, профільних предметів і спеціальних курсів, а також передбачає години на факультативи, індивідуальні заняття тощо.

Навчальний план Волицької загальноосвітньої школи I-III ступенів для 10-11 класів містить перелік базових предметів, що включає окремі предмети суспільно-гуманітарного та математично-природничого циклів. Відповідно до рішення педагогічної ради від 30.08.2021р., протокол №1 замість предметів «Історія України», «Всесвітня історія» у закладі освіти вивчається інтегрований курс «Історія: Україна і світ» - 3 години.

До базових предметів належать: «Українська мова», «Українська література», «Зарубіжна література», «Іноземна мова», «Історія України», «Всесвітня історія», «Громадянська освіта», «Математика», «Фізика і астрономія», «Біологія і екологія», «Хімія», «Географія», «Фізична культура», «Захист України».

Реалізація змісту освіти, визначеного Державним стандартом, також забезпечується вибірково-обов'язковими предметами («Інформатика», «Технології», «Мистецтво»), що вивчаються на рівні стандарту. Із запропонованого переліку учнями 10-го класу обрано два предмети (три години, передбачені на вибірково-обов'язкові предмети діляться між двома обраними предметами), а саме: 2 години – «Мистецтво» та 1 година «Інформатика».

Із запропонованого переліку учнями 11-го класу обрано два предмети (три години, передбачені на вибірково-обов'язкові предмети діляться між

двома обраними предметами), а саме: 1 година – «Мистецтво» та 2 години «Інформатика».

Рішення про розподіл годин для вибірково-обов'язкових предметів, прийнято на засіданні педагогічної ради від 31.05.2023 року (протокол №13), враховуючи освітні потреби учнів, регіональні особливості, кадрове забезпечення, матеріально-технічну базу.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1392 «Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти» години фізичної культури не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів (таблиця 3).

Навчальні плани зорієнтовані на роботу основної школи за 5-денним навчальним тижнем.

Очікувані результати навчання здобувачів освіти. Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, визначено завдання, які має реалізувати вчитель/вчителька у рамках кожної освітньої галузі. Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей учнів.

№ з/п	Ключові компетентності	Компоненти
1	Спілкування державною (і рідною — у разі відмінності) мовами	Уміння: ставити запитання і розпізнавати проблему; міркувати, робити висновки на основі інформації, поданої в різних формах (у текстовій формі, таблицях, діаграмах, на графіках); розуміти, пояснювати і перетворювати тексти задач (усно і письмово), грамотно висловлюватися рідною мовою; доречно та коректно вживати в мовленні термінологію з окремих предметів, чітко, лаконічно та зрозуміло формулювати думку, аргументувати, доводити правильність тверджень; уникнення невнормованих іншомовних запозичень у спілкуванні на тематику окремого предмета; поповнювати свій словниковий запас. Ставлення: розуміння важливості чітких та лаконічних формулювань. Навчальні ресурси: означення понять, формулювання властивостей, доведення правил, теорем
2	Спілкування іноземними мовами	Уміння: здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною програмою; розуміти на слух зміст автентичних текстів; читати і розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту; здійснювати спілкування у письмовій формі відповідно до поставлених завдань; використовувати у разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних

		мовних засобів; ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово та за допомогою засобів електронного спілкування. Ставлення: критично оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб; висловлювати свої думки, почуття та ставлення; адекватно використовувати досвід, набутий у вивченні рідної мови та інших навчальних предметів, розглядаючи його як засіб усвідомленого оволодіння іноземною мовою; обирати й застосовувати доцільні комунікативні стратегії відповідно до різних потреб; ефективно користуватися навчальними стратегіями для самостійного вивчення іноземних мов. Навчальні ресурси: підручники, словники, довідкова література, мультимедійні засоби, адаптовані іншомовні тексти.
3	Математична компетентність	Уміння: оперувати текстовою та числовою інформацією; встановлювати відношення між реальними об'єктами навколишньої дійсності (природними, культурними, технічними тощо); розв'язувати задачі, зокрема практичного змісту; будувати і досліджувати найпростіші математичні моделі реальних об'єктів, процесів і явищ, інтерпретувати та оцінювати результати; прогнозувати в контексті навчальних та практичних задач; використовувати математичні методи у життєвих ситуаціях. Ставлення: усвідомлення значення математики для повноцінного життя в сучасному суспільстві, розвитку технологічного, економічного й оборонного потенціалу держави, успішного вивчення інших предметів. Навчальні ресурси: розв'язування математичних задач, і обов'язково таких, що моделюють реальні життєві ситуації
4	Основні компетентності у природничих науках і технологіях	Уміння: розпізнавати проблеми, що виникають у довкіллі; будувати та досліджувати природні явища і процеси; послуговуватися технологічними пристроями. Ставлення: усвідомлення важливості природничих наук як універсальної мови науки, техніки та технологій. усвідомлення ролі наукових ідей в сучасних інформаційних технологіях Навчальні ресурси: складання графіків та діаграм, які ілюструють функціональні залежності результатів впливу людської діяльності на природу
5	Інформаційно-цифрова компетентність	Уміння: структурувати дані; діяти за алгоритмом та складати алгоритми; визначати достатність даних для розв'язання задачі; використовувати різні знакові системи; знаходити інформацію та оцінювати її достовірність; доводити істинність тверджень. Ставлення: критичне осмислення інформації та джерел її отримання; усвідомлення важливості інформаційних технологій для ефективного розв'язування математичних задач. Навчальні ресурси: візуалізація даних, побудова графіків та діаграм за допомогою програмних засобів
6	Уміння вчитися впродовж життя	Уміння: визначати мету навчальної діяльності, відбирати й застосовувати потрібні знання та способи діяльності для

		досягнення цієї мети; організовувати та планувати свою навчальну діяльність; моделювати власну освітню траєкторію, аналізувати, контролювати, коригувати та оцінювати результати своєї навчальної діяльності; доводити правильність власного судження або визнавати помилковість. Ставлення: усвідомлення власних освітніх потреб та цінності нових знань і вмінь; зацікавленість у пізнанні світу; розуміння важливості вчитися впродовж життя; прагнення до вдосконалення результатів своєї діяльності. Навчальні ресурси: моделювання власної освітньої траєкторії
7	Ініціативність і підприємливість	Уміння: генерувати нові ідеї, вирішувати життєві проблеми, аналізувати, прогнозувати, ухвалювати оптимальні рішення; використовувати критерії раціональності, практичності, ефективності та точності, з метою вибору найкращого рішення; аргументувати та захищати свою позицію, дискутувати; використовувати різні стратегії, шукаючи оптимальних способів розв'язання життєвого завдання. Ставлення: ініціативність, відповідальність, упевненість у собі; переконаність, що успіх команди – це й особистий успіх; позитивне оцінювання та підтримка конструктивних ідей інших. Навчальні ресурси: завдання підприємницького змісту (оптимізаційні задачі)
8	Соціальна і громадянська компетентності	Уміння: висловлювати власну думку, слухати і чути інших, оцінювати аргументи та змінювати думку на основі доказів; аргументувати та відстоювати свою позицію; ухвалювати аргументовані рішення в життєвих ситуаціях; співпрацювати в команді, виділяти та виконувати власну роль в командній роботі; аналізувати власну економічну ситуацію, родинний бюджет; орієнтуватися в широкому колі послуг і товарів на основі чітких критеріїв, робити споживчий вибір, спираючись на різні дані. Ставлення: ощадливість і поміркованість; рівне ставлення до інших незалежно від статків, соціального походження; відповідальність за спільну справу; налаштованість на логічне обґрунтування позиції без передчасного переходу до висновків; повага до прав людини, активна позиція щодо боротьби із дискримінацією. Навчальні ресурси: завдання соціального змісту
9	Обізнаність і самовираження у сфері культури	Уміння: грамотно і логічно висловлювати свою думку, аргументувати та вести діалог, враховуючи національні та культурні особливості співрозмовників та дотримуючись етики спілкування і взаємодії; враховувати художньо-естетичну складову при створенні продуктів своєї діяльності (малюнків, текстів, схем тощо). Ставлення: культурна самоідентифікація, повага до культурного розмаїття у глобальному суспільстві; усвідомлення впливу окремого предмета на людську культуру та розвиток суспільства. Навчальні ресурси: математичні моделі в різних видах мистецтва

10	Екологічна грамотність і здорове життя	Уміння: аналізувати і критично оцінювати соціально-економічні події в державі на основі різних даних; враховувати правові, етичні, екологічні і соціальні наслідки рішень; розпізнавати, як інтерпретації результатів вирішення проблем можуть бути використані для маніпулювання. Ставлення: усвідомлення взаємозв'язку кожного окремого предмета та екології на основі різних даних; ощадне та бережливе відношення до природних ресурсів, чистоти довкілля та дотримання санітарних норм побуту; розгляд порівняльної характеристики щодо вибору здорового способу життя; власна думка та позиція до зловживань алкоголю, нікотину тощо. Навчальні ресурси: навчальні проекти, завдання соціально-економічного, екологічного змісту; задачі, які сприяють усвідомленню цінності здорового способу життя
----	--	--

Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності можуть формуватися відразу засобами усіх предметів. Виокремлення в навчальних програмах таких наскрізних ліній ключових компетентностей як «Екологічна безпека й сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність» спрямоване на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння у реальних життєвих ситуаціях.

Наскрізнi лінії є засобом інтеграції ключових і загальнопредметних компетентностей, окремих предметів та предметних циклів; їх необхідно враховувати при формуванні шкільного середовища. Наскрізнi лінії є соціально значимими надпредметними темами, які допомагають формуванню в учнів уявлень про суспільство в цілому, розвивають здатність застосовувати отримані знання у різних ситуаціях.

Навчання за наскрізними лініями реалізується насамперед через:

- організацію навчального середовища — зміст та цілі наскрізних тем враховуються при формуванні духовного, соціального і фізичного середовища навчання;
- окремі предмети — виходячи із наскрізних тем при вивченні предмета проводяться відповідні трактовки, приклади і методи навчання, реалізуються надпредметні, міжкласові та загальношкільні проекти. Роль окремих предметів при навчанні за наскрізними темами різна і залежить від цілей і змісту окремого предмета та від того, наскільки тісно той чи інший предметний цикл пов'язаний із конкретною наскрізною темою;
- предмети за вибором;
- роботу в проєктах;
- позакласну навчальну роботу і роботу гуртків.

Наскрізна лінія	Коротка характеристика
Екологіч на безпека й сталий розвиток	Формування в учнів соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля і розвитку суспільства, усвідомлення важливості сталого розвитку для майбутніх поколінь. Проблематика наскрізної лінії реалізується через завдання з реальними даними про використання природних ресурсів, їх збереження та примноження. Аналіз цих даних сприяє розвитку бережливого ставлення до навколишнього середовища, екології, формуванню критичного мислення, вміння вирішувати проблеми, критично оцінювати перспективи розвитку навколишнього середовища і людини. Можливі уроки на відкритому повітрі.
Громадя нська відповід альність	Сприятиме формуванню відповідального члена громади і суспільства, що розуміє принципи і механізми функціонування суспільства. Ця наскрізна лінія освоюється в основному через колективну діяльність (дослідницькі роботи, роботи в групі, проекти тощо), яка поєднує окремі предмети між собою і розвиває в учнів готовність до співпраці, толерантність щодо різноманітних способів діяльності і думок. Вивчення окремого предмета має викликати в учнів якомога більше позитивних емоцій, а її зміст — бути націленим на виховання порядності, старанності, систематичності, послідовності, посидючості і чесності. Приклад вчителя покликаний зіграти важливу роль у формуванні толерантного ставлення до товаришів, незалежно від рівня навчальних досягнень.
Здоров'я і безпека	Завданням наскрізної лінії є становлення учня як емоційно стійкого члена суспільства, здатного вести здоровий спосіб життя і формувати навколо себе безпечне життєве середовище. Реалізується через завдання з реальними даними про безпеку і охорону здоров'я (текстові завдання, пов'язані з середовищем дорожнього руху, рухом пішоходів і транспортних засобів). Варто звернути увагу на проблеми, пов'язані із ризиками для життя і здоров'я. Вирішення проблем, знайдених з «ага-ефектом», пошук оптимальних методів вирішення і розв'язування задач тощо, здатні викликати в учнів чимало радісних емоцій.

Підприємливість і фінансова грамотність	Наскрізна лінія націлена на розвиток лідерських ініціатив, здатність успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі, забезпечення кращого розуміння учнями практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо). Ця наскрізна лінія пов'язана з розв'язуванням практичних завдань щодо планування господарської діяльності та реальної оцінки власних можливостей, складання сімейного бюджету, формування економного ставлення до природних ресурсів.
---	--

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість. Доцільно, де це можливо, не лише показувати виникнення факту із практичної ситуації, а й по можливості створювати умови для самостійного виведення нового знання, перевірки його на практиці і встановлення причинно-наслідкових зв'язків шляхом створення проблемних ситуацій, організації спостережень, дослідів та інших видів діяльності. Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний інтерес учнів до навчання і підвищує рівень їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального матеріалу і формування наукового світогляду. Учні набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації.

Перелік освітніх галузей.

Освітню програму укладено за такими освітніми галузями:

Мови і літератури
 Суспільствознавство
 Мистецтво
 Математика
 Природознавство
 Технології
 Здоров'я і фізична культура

Логічна послідовність вивчення предметів розкривається у відповідних навчальних програмах.

Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку:

- формування компетентностей;
- розвитку компетентностей;

- перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей;
- корекції основних компетентностей;
- комбінований урок.

Також формами організації освітнього процесу можуть бути екскурсії, віртуальні подорожі, уроки-семінари, конференції, форуми, спектаклі, брифінги, квести, інтерактивні уроки (уроки-«суди», урок-дискусійна група, уроки з навчанням одних учнів іншими), інтегровані уроки, проблемний урок, відео-уроки, прес-конференції, ділові ігри тощо.

Засвоєння нового матеріалу можна проводити на лекції, конференції, екскурсії і т. д. Для конференції, дискусії вчителем або учнями визначаються теми доповідей учнів, основні напрями самостійної роботи.

На навчальній екскурсії учні отримують знання, знайомлячись із експонатами в музеї, з роботою механізмів на підприємстві, спостерігаючи за різноманітними процесами, що відбуваються у природі. Консультації проводяться з учнями, які не були присутні на попередніх уроках або не зрозуміли, не засвоїли зміст окремих предметів. Розвиток і корекцію основних компетентностей можна, крім уроку відповідного типу, проводити на семінарі, заключній конференції, екскурсії тощо. Семінар як форма організації об'єднує бесіду та дискусію учнів. Заключна конференція може будуватися як у формі дискусії, так і у формі диспуту, на якому обговорюються полярні точки зору. Учитель або учні підбивають підсумки обговорення і формулюють висновки.

З метою засвоєння нового матеріалу та розвитку компетентностей крім уроку проводяться навчально-практичні заняття. Ця форма організації поєднує виконання різних практичних вправ, експериментальних робіт відповідно до змісту окремих предметів, менш регламентована й має акцент на більшій самостійності учнів в експериментальній та практичній діяльності. Досягнуті компетентності учні можуть застосувати на практичних заняттях і заняттях практикуму. Практичне заняття - це така форма організації, в якій учням надається можливість застосовувати отримані ними знання у практичній діяльності. Експериментальні завдання, передбачені змістом окремих предметів, виконуються на заняттях із практикуму (виконання експериментально-практичних робіт). Оглядова конференція (для 8-11 класів) повинна передбачати обговорення ключових положень вивченого матеріалу, учнем розкриваються нові узагальнюючі підходи до його аналізу.

Оглядова конференція може бути комплексною, тобто реалізувати міжпредметні зв'язки в узагальненні й систематизації навчального матеріалу.

Оглядова екскурсія припускає цілеспрямоване ознайомлення учнів з об'єктами та спостереження процесів з метою відновити та систематизувати раніше отримані знання.

Перевірка та/або оцінювання досягнення компетентностей крім уроку може здійснюватися у формі заліку, співбесіди, контрольного навчально-практичного заняття.

Співбесіда, як і залік, тільки у формі індивідуальної бесіди, проводиться з метою з'ясувати рівень досягнення компетентностей. Функцію перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей виконує навчально-практичне заняття. Учні одержують конкретні завдання, з виконання яких звітують перед вчителем. Практичні заняття та заняття практикуму також можуть будуватися з метою реалізації контрольних функцій освітнього процесу.

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

Передбачені результати профільної середньої освіти

Освітня програма Волицької загальноосвітньої школи I-III ступенів профільної середньої освіти передбачає досягнення учнями результатів навчання (компетентностей), визначених Державним стандартом.

Реалізація освітньої програми Волицької загальноосвітньої школи I-III ступенів профільної середньої освіти забезпечує формування ключових компетентностей, необхідних кожній сучасній людині для її успішної життєдіяльності, а саме: здатність спілкуватися державною та іноземними мовами, математичної грамотності й обізнаності у галузі природничих наук, техніки і технологій, готовності використовувати інформаційно-комунікаційні технології у своїй діяльності, уміння вчитися впродовж життя, здатності до соціальної комунікації й активності, життя в громадянському суспільстві, володіння навичками підприємницької діяльності, загальнокультурної й екологічної грамотності та готовності до здорового способу життя та інших компетентностей передбачених стандартом освіти.

На реалізацію мети діяльності школи при складанні навчального плану використано таблиці до Типової освітньої програми закладів

загальної середньої освіти III ступеня, які у повному обсязі включають інваріантну частину, сформовану на державному рівні, та варіативну частину, у якій передбачені предмети та курси за вибором, факультативні, індивідуальні та групові заняття відповідно до профільності та індивідуальних освітніх потреб учнів. **(Додаток 4. Навчальний план)**

Інваріантна складова навчального плану в 10-11 класах забезпечує реалізацію змісту шкільної освіти на рівні Державного стандарту.

Освітня галузь «Математика» реалізується через окремі навчальні предмети: «Алгебра і початки аналізу» та «Геометрія» (навчальна програма рівень стандарту).

Предмети інваріантної складової «Алгебра і початки аналізу» та «Геометрія» вивчатимуться таким чином:

Предмет	Клас	I семестр	II семестр
Алгебра і початки аналізу	10-11	1	2
Геометрія	10-11	2	1

За модульним принципом буде реалізовано зміст базового предмета «Фізика і астрономія».

	Фізика і астрономія (к-сть годин в програмі)	По навчальному плані (фізика і астрономія)
10 (стандарт)	3 фізики	3
11 (стандарт)	3 фізики, 1 астрономія	4

Змістове наповнення предмета «Фізична культура» заклад освіти формує з варіативних модулів відповідно до статево-вікових особливостей учнів, їх інтересів, матеріально-технічної бази навчального закладу, кадрового забезпечення, регіональних та народних традицій.

Освітня програма закладу передбачає досягнення учнями результатів навчання (компетентностей), визначених Державним стандартом. Тему уроку, очікувані результати навчання здобувачів освіти визначає учитель у календарно-тематичному плануванні.

Вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття профільної середньої освіти.

Профільна середня освіта здобувається, як правило, після здобуття базової середньої освіти. Діти, які здобули базову середню освіту та успішно склали державну підсумкову атестацію на 1 вересня поточного навчального року повинні розпочинати здобуття профільної середньої освіти цього ж навчального року. Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття профільної середньої освіти за інших умов.

до Типової освітньої
програми

**Навчальний план
для 10-11 класів закладів загальної середньої освіти**

Предмети	Кількість годин на тиждень у класах	
	10	11
Базові предмети¹	27 (29)	26 (28)
Українська мова	2	2
Українська література	2	2
Зарубіжна література	1	1
Іноземна мова ²	2	2
Мова і література корінного народу, національної меншини ³	2	2
Історія України	1,5	1,5
Всесвітня історія	1	1
Громадянська освіта	2	0
Математика (алгебра і початки аналізу та геометрія)	3	3
Біологія і екологія	2	2
Географія	1,5	1
Фізика і астрономія	3	4
Хімія	1,5	2
Фізична культура ⁴	3	3
Захист Вітчизни	1,5	1,5
Вибірково-обов'язкові предмети (Інформатика, Технології, Мистецтво)	3	3
Додаткові години¹ на профільні предмети, окремі базові предмети, спеціальні курси, факультативні курси та індивідуальні заняття	8 (6)	9 (7)
Гранично допустиме тижневе навантаження на учня	33	33
Всього фінансується (без урахування поділу класу на групи)	38	38

¹ У дужках подано кількість годин для закладів освіти з навчанням мовою корінного народу, національної меншини.

² За наявності належних умов заклад освіти може збільшувати кількість годин на вивчення іноземної мови, використовуючи додаткові години.

³ Мова і література корінного народу, національної меншини входить до базових предметів лише для закладів освіти з навчанням мовою, корінного народу, національної меншини. В інших закладах освіти цей предмет може обиратися за потреби самим учнем за рахунок додаткових годин.

⁴ Години фізичної культури не входять до гранично допустимого тижневого навантаження на учня.

Директор департаменту
загальної середньої та дошкільної освіти
Кононенко

Ю. Г.

Таблиця 2
до Типової освітньої
програми

Орієнтовна кількість навчальних годин для профільних предметів

Профільний предмет	Кількість годин на тиждень	
	10 клас	11 клас
Українська мова	4	4
Українська література	4	4
Зарубіжна література	3	3
Іноземна мова	5	5
Друга іноземна мова	3	3
Мова і література корінного народу, національної меншини	5	5
Історія України	3	3
Всесвітня історія	3	3
Правознавство	3	3
Економіка	3	3
Алгебра	6	6
Геометрія	3	3
Фізика і астрономія	6	6
Біологія і екологія	5	5
Хімія	4	6
Географія	5	5
Інформатика	5	5
Технології	6	6
Мистецтво	5	5
Фізична культура	6	6
Захист Вітчизни	5	5

Директор департаменту

Таблиця 3

до Типової освітньої програми

Змістове наповнення предмета «Фізична культура»

Терміни вивчення	Клас	К-сть ВМ	Назва ВМ	Рік навчання	К-сть годин
Вересень, жовтень, травень	10-11	5	Легка атлетика	6	26
Жовтень, квітень			Футбол		27
Січень, лютий			Баскетбол		14
Грудень			Гімнастика		12
Листопад, березень			Волейбол		26

Таблиця 4

до Типової освітньої програми

Перелік навчальних програм

для учнів закладів загальної середньої освіти III ступеня

(затверджені наказами МОН від 23.10.2017 № 1407 та від 24.11.2017 № 1539)

№ п/п	Назва навчальної програми	Рівень вивчення
1.	Українська мова	Рівень стандарту
2.	Українська мова	Рівень стандарту
3.	Біологія і екологія	Рівень стандарту
4.	Географія	Рівень стандарту
5.	Громадянська освіта (інтегрований курс)	Рівень стандарту
6.	Зарубіжна література	Рівень стандарту
7.	Захист України	Рівень стандарту
8.	Інформатика	Рівень стандарту
9.	Історія: Україна і світ (інтегрований курс)	Рівень стандарту

10.	Математика (алгебра і початки аналізу та геометрія)	Рівень стандарту
11.	Мистецтво	Рівень стандарту
12.	Технології	Рівень стандарту
13.	Українська література	Рівень стандарту
14.	Фізика і астрономія (авторський колектив під керівництвом Ляшенка О. І.)	Рівень стандарту
15.	Фізична культура	Рівень стандарту
16.	Хімія	Рівень стандарту
17.	Іноземні мови	Рівень стандарту

Директор департаменту
загальної середньої та дошкільної освіти

Ю. Г. Кононенко

6. Освітня програма для дітей з особливими освітніми потребами (5 і 7 класи)

Освітня програма початкової освіти для дітей з особливими освітніми потребами розроблена на основі Типової освітньої програми початкової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з особливими освітніми потребами (затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 26.07.2018 № 814).

Освітній процес у класах з інклюзивним навчанням здійснюється відповідно до типових навчальних планів загальноосвітніх навчальних закладів, з урахуванням індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності дітей з особливими освітніми потребами.

Освітня програма окреслює рекомендовані підходи до планування й організації закладом освіти єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом загальної середньої освіти.

Освітня програма визначає:

- загальний обсяг навчального навантаження в рамках навчального плану **(Додаток 4)**;
- очікувані результати навчання здобувачів початкової освіти із затримкою психічного розвитку.

Навчальний план дає уявлення про зміст і структуру освіти, встановлює погодинне співвідношення між предметами за роками навчання, визначає гранично допустиме тижневе навантаження учнів,

передбачає реалізацію освітніх галузей Базового навчального плану Державного стандарту через навчальні предмети.

Навчальний план містить інваріантну складову, сформовану на державному рівні та варіативну, в якій передбачено додаткові години на вивчення предметів інваріантної складової, курси за вибором, індивідуальні та групові заняття, консультації.

Інваріантна складова навчального плану включає години корекційно-розвиткової роботи, яка спрямована на вирішення завдань, зумовлених особливостями психофізичного розвитку учнів, а саме:

- розвиток зорового або слухового сприймання, мовлення, пізнавальної діяльності, психофізичний, соціально-комунікативний розвиток дітей з особливими потребами;
- розвиток навичок саморегуляції та саморозвитку дітей шляхом взаємодії з навколишнім середовищем з урахуванням наявних знань, умінь і навичок комунікативної діяльності і творчості;
- формування компенсаційних способів діяльності як важливої умови підготовки дітей з особливими освітніми потребами до навчання у закладі освіти;
- створення умов для соціальної реабілітації та інтеграції дітей з особливими освітніми потребами, розвиток їх самостійності та життєво важливих компетенцій.

Зміст корекційно-розвиткової роботи визначається з урахуванням особливостей розвитку дітей з особливими освітніми потребами, мети, завдань та напрямів такої роботи.

Мета: формування пізнавальної діяльності, емоційно-вольової сфери, позитивних характеристик особистості, мовлення, психомоторного розвитку.

Основними завданнями корекційно-розвиткової роботи є:

- цілеспрямоване формування пізнавальної діяльності: розвиток сенсорно-перцептивної діяльності та формування еталонних уявлень; формування мисленнєвої діяльності у взаємозв'язку з мовленнєвим розвитком; розвиток розумових здібностей шляхом опанування дій заміщення та наочного моделювання в різних видах діяльності (навчальна, предметно-практична); розвиток творчих здібностей.
- формування навчальної та предметно-практичної діяльності (мотиваційного, орієнтовно-операційного і регуляторного компонентів): цілеспрямоване формування навчальної діяльності: вміння програмувати, контролювати, регулювати й оцінювати результати виконання завдань; всебічний розвиток предметно-практичної діяльності.

- корекційний розвиток емоційно-вольової сфери: формування здатності до вольових зусиль, довільної регуляції поведінки; подолання вже сформованих негативних якостей особистості; попередження й усунення афективних, негативних відхилень у поведінці.

- розвиток мовлення. Розвиток усного мовлення шляхом корекції порушень звуковимови, одночасно з формуванням фонематичних процесів; розвиток лексики й граматичного ладу мовлення; розширення активного та пасивного словникового запасу, уявлень про довкілля у процесі мовленнєвої й пізнавальної діяльності; формування управління й узгодження слів у реченні, зв'язного мовлення; ініціацію контакту, взаємодію та підтримування спілкування зі значущими дорослими та однолітками. Формування писемного мовлення у процесі розвитку фонематичного, складового аналізу й синтезу; становлення синтетичних прийомів поскладового читання; формування мотивації оволодіння графічним зображенням букв й розвиток смислового програмування письмового висловлювання; формування мовних операцій.

- розвиток психомоторики. Формування рухових вмінь та навичок; розвиток координації рухів, спритності, сили, витривалості; розвиток відчуття ритму; розвиток правильної постави, ходи, грації, рухів; розвиток загальної та дрібної моторики; розвиток моторних функцій і дихання.

Години корекційно-розвиткових занять навчального плану не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів.

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті визначено завдання, які має реалізувати вчитель у рамках кожної освітньої галузі. Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей учнів. До ключових компетентностей належать:

- володіння державною мовою, що передбачає уміння усно і письмово висловлювати свої думки, почуття, пояснювати факти, а також любов до читання, відчуття краси слова, усвідомлення ролі мови для ефективного спілкування та культурного самовираження, готовність вживати українську мову як рідну в різних життєвих ситуаціях;
- здатність спілкуватися рідною українською мовою та іноземними мовами, що передбачає використання рідної мови в різних комунікативних ситуаціях, зокрема в побуті, освітньому процесі, культурному житті громади, можливість розуміти прості висловлювання іноземною мовою, спілкуватися нею у відповідних ситуаціях, оволодіння навичками міжкультурного спілкування;

- математична компетентність, що передбачає виявлення простих математичних залежностей в навколишньому світі, моделювання процесів та ситуацій із застосуванням математичних відношень та вимірювань, усвідомлення ролі математичних знань та вмінь в особистому і суспільному житті людини;
- компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій, що передбачають формування допитливості, прагнення шукати і пропонувати нові ідеї, самостійно чи в групі спостерігати та досліджувати, формулювати припущення і робити висновки на основі проведених дослідів, пізнавати себе і навколишній світ шляхом спостереження та дослідження;
- інноваційність, що передбачає відкритість до нових ідей, ініціювання змін у близькому середовищі (клас, школа, громада тощо), формування знань, умінь, ставлень, що є основою компетентнісного підходу, забезпечують подальшу здатність успішно навчатися, провадити професійну діяльність, відчувати себе частиною спільноти;
- екологічна компетентність, що передбачає усвідомлення основи екологічного природокористування, дотримання правил природоохоронної поведінки, ощадного використання природних ресурсів, розуміння важливості збереження природи для сталого розвитку суспільства;
- інформаційно-комунікаційна компетентність, що передбачає опанування основою цифрової грамотності для розвитку і спілкування, здатність безпечного та етичного використання засобів інформаційно-комунікаційної компетентності у навчанні та інших життєвих ситуаціях;
- навчання впродовж життя, що передбачає опанування уміннями і навичками, необхідними для подальшого навчання, організацію власного навчального середовища, отримання нової інформації з метою застосування й для оцінювання навчальних потреб, визначення власних навчальних цілей та способів їх досягнення, навчання працювати самостійно і в групі;
- громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності та, прав людини, добробуту та здорового способу життя, усвідомленням рівних прав і можливостей, що передбачають співпрацю з іншими особами для досягнення спільної мети, активність в житті класу і школи, повагу до прав інших осіб, уміння діяти в конфліктних ситуаціях, пов'язаних з різними проявами дискримінації, шанувати культурне розмаїття різних народів

та ідентифікацію себе як громадянина України, дбайливе ставлення до власного здоров'я і збереження здоров'я інших людей, дотримання здорового способу життя;

- культурна компетентність, що передбачає залучення до різних видів мистецької творчості (образотворче, музичне та інші види мистецтва) шляхом розкриття і розвитку природних здібностей, творчого вираження особистості;
- підприємливість та фінансова грамотність, що передбачають ініціативність, готовність брати відповідальність за власні рішення, вміння організовувати свою діяльність для досягнення цілей, усвідомлення етичних цінностей ефективної співпраці, готовність до втілення в життя інноваційних ідей, прийняття власних рішень.

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість.

Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний інтерес учнів до навчання, діти набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

Невід'ємною складовою процесу оцінювання дитини з особливими освітніми потребами є аналіз динаміки її розвитку, збирання відомостей про її успіхи (учнівські роботи, результати спостережень педагогів, контрольні листки, результати тестів, тощо).

Визначення рівня сформованості знань, умінь і навичок учнів з особливими освітніми потребами здійснюється з метою забезпечення позитивної мотивації навчання, інформування учнів про їх індивідуальні досягнення, визначення ефективності педагогічної діяльності вчителів.

Оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами здійснюється за критеріями оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальної середньої освіти, затвердженими наказом МОН від 13.04.2011 №329. Проте вимоги до оцінювання є іншими, оскільки слід враховувати можливості дітей та їхні психофізичні особливості.

Освітня програма передбачає досягнення учнями результатів навчання (компетентностей), визначених Державним стандартом.

ДОДАТКИ

Додаток 1

Інноваційна діяльність

№п/п	Назва проекту	Нормативний документ, що підтверджує участь	Назва факультативів, спецкурсів	Класи
1	Вчимося жити разом	Наказ МОН № 624 від 21.04.2017р.	В рамках предмету «Основи здоров'я»	1-9 класи
2	Професійна орієнтація у Новій українській школі.	Наказ МОН № 901 від 10.08.2021р.	В рамках навчальної програми початкової школи, створеною під керівництвом Р.Шияна	3-5 класи

Додаток 2

Мережа класів та форма навчання

№з/п	Клас	К-сть учнів відповідно мережі	Форма навчання
1	1 клас	13	Групова (клас)
2	2 клас	13	Групова (клас)
3	3 клас	12	Групова (клас)
4	4 клас	15	Групова (клас)
5	5 клас	16	Групова (клас)
6	6 клас	28	Групова (клас)
7	7 клас	16	Групова (клас)
8	8 клас	24	Групова (клас)
9	9 клас	22	Групова (клас)
10	10 клас	19	Групова (клас)
11	11 клас	16	Групова (клас)

Додаток 3**Поділ класів на групи при вивченні окремих предметів у 30**

Клас	Назва предмета	К-сть годин	Всього учнів у класів	К-сть груп /учнів в них
5	Інформатика	1	16	2/8/8
6	Інформатика	1	28	2/14/14
7	Інформатика	1	16	2/8/8
8	Інформатика	2	24	2/12/12
9	Інформатика	2	22	2/11/11
6	Трудове навчання	2	28	2 хлопці/дівчата
6	Українська мова	3,5	28	2/ 14/14
6	Іноземна мова (англійська)	3	28	2/ 14/14
10	Інформатика	1	19	2/10/9
11	Інформатика	2	16	2/8/8

Додаток 4

ПОГОДЖЕНО

Рішення педагогічної ради

Від 31.08.2023 р.(протокол № 1)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор

_____Ганна КУС

Навчальний план

Волицької ЗШ І-ІІІст

на 2023/24 н.р.

Додаток 1

Навчальний план початкової школи для 1-2 класів на 2023-2024 н.р.

(складений на основі Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти І ступеня, затвердженим наказом МОН України від 08.10.2019р. № 1272)

Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень у класах		
	1	2	Разом
Українська мова	5	5	10
Іноземна мова	2	3	5
Математика	3	3	6
Я досліджую світ*	7	7	15
Інформатика (у курсі «Я досліджую світ»)	-	1	2
Мистецтво: музичне мистецтво	1	1	2
Мистецтво: образотворче мистецтво	1	1	2

Фізична культура ***	3	3	6
Разом (без фізичної культури + фізична культура)	19+3	21+3	40+6
Додаткові години на вивчення предметів інваріантної складової, курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять	1	1	2
Курс за вибором «Основи християнської етики»	1	1	2
<i>Гранично допустиме тижневе навчальне навантаження на учня</i>	<i>20</i>	<i>22</i>	<i>42</i>
Сумарна кількість навчальних годин інваріантної і варіативної складових, що фінансується з бюджету (без урахування поділу класів на групи)	23	25	48
Фінансується по школі	23	25	48

* Орієнтовний розподіл годин між освітніми галузями в рамках цього інтегрованого предмета: мовно-літературна - 2; математична-1; природнича, технологічна, інформатична, соціальна і здоров'язбережна громадянська та історична – разом 4 для 1 класу, 5 – для 2 -4 класу

Директор школи

Ганна КУС

Додаток 2

**Навчальний план
початкової школи
для 3-4 класів на 2023-2024 н.р.**

(складений на основі Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти І ступеня, затвердженим наказом МОН України від 08.10.2019р. № 1273)

Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень у класах		
	3	4	Разом
Українська мова	5	5	10
Іноземна мова	3	3	6
Математика	4	4	8
Я досліджую світ*	7	7	14
Інформатика	1	1	2
Мистецтво: музичне мистецтво	1	1	2

Мистецтво: образотворче мистецтво	1	1	2
Фізична культура ***	3	3	6
Разом (без фізичної культури + фізична культура)	22+3	22+3	44+3
Додаткові години на вивчення предметів інваріантної складової, курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять	1	1	2
Курс за вибором «Основи християнської етики»	1	1	2
<i>Гранично допустиме тижневе навчальне навантаження на учня</i>	<i>23</i>	<i>23</i>	<i>46</i>
Сумарна кількість навчальних годин інваріантної і варіативної складових, що фінансується з бюджету (без урахування поділу класів на групи)	26	26	52
Фінансується по школі	26	26	52

* Орієнтовний розподіл годин між освітніми галузями в рамках цього інтегрованого предмета: мовно-літературна - 2; математична - 1; природнича, технологічна, соціальна і здоров'язбережувальна, громадянська та історична - разом 4

** Інтегрований предмет або окремі предмети «Образотворче мистецтво» і «Музичне мистецтво» *** Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого навчального навантаження учнів, але обов'язково фінансуються

Директор школи

Ганна КУС

Додаток 3

**Навчальний план
для 5-6 класу на 2023-2024 н.р.**

(складений на основі Типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти, затверджений наказом МОН України від 19.02.2021р. № 235)

Освітні галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень у класах		Разом
		5	6	
Мовно-літературна	Українська мова	4	4	8
	Українська література	2	2	4
	Іноземна мова(англійська)	3	3	6
	Зарубіжна література	1	2	3
Математична	Математика	5	5	10
Природнича	Пізнаємо природу	2	2	4
	Географія	-	2	2

Соціальна і здоров'язбережувальна	Здоров'я, безпека та добробут	1	1	2
Громадянська та історична	Вступ до історії України та громадянської освіти	2	2	4
Інформатична	Інформатика	1	1	2
Технологічна	Технології	1	1	2
Мистецька*	Музичне мистецтво	1	1	2
	Образотворче мистецтво	1	1	2
Фізична культура	Фізична культура**	3	3	6
Разом (без фізичної культури + фізична культура)		24+3	27+3	51+6
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, вибіркового освітніх компонентів, проведення індивідуальних консультацій та групових занять		2	2	4
Курс за вибором «Основи християнської етики»		1	1	2
Факультатив «Психологічний розвиток особистості молодшого підліткового віку»		1		1
Факультатив «Аранжування особистості»			1	1
<i>Гранично допустиме навчальне навантаження</i>		28	31	
Сумарна кількість навчальних годин інваріантної і варіативної складових, що фінансується з бюджету (без урахування поділу класів на групи)		31	34	
Фінансується по школі		29	32	61

* Інтегрований предмет або окремі предмети «Образотворче мистецтво» і «Музичне мистецтво» ** Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого навчального навантаження учнів, але обов'язково фінансуються.

Директор школи

Ганна КУС

Додаток 4

Навчальний план для 7-9 класів на 2023-2024 н.р.

(складений на основі Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти II ступеня, затвердженим наказом МОН України від 20.04.2018р. № 405)

Освітні галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень у класах			Разом
		7	8	9	
Мови і літератури	Українська мова	2,5	2	2	6,5
	Українська література	2	2	2	6
	Іноземна мова(англійська)	3	3	3	9
	Зарубіжна література	2	2	2	6

Суспільствознавство	Історія України	1	1,5	1,5	4
	Всесвітня історія	1	1	1	3
	Основи правознавства	-	-	1	1
Мистецтво*	Музичне мистецтво	1	-	-	1
	Образотворче мистецт.	1	-	-	1
	Мистецтво	-	1	1	2
Математика	Математика	-	-	-	
	Алгебра	2	2	2	6
	Геометрія	2	2	2	6
Природознавство	Біологія	2	2	2	6
	Географія	2	2	1,5	5,5
	Фізика	2	2	3	7
	Хімія	1,5	2	2	5,5
Технології	Трудове навчання	1	1	1	3
	Інформатика	1	2	2	5
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	1	1	1	3
	Фізична культура**	3	3	3	9
Разом (без фізичної культури + фізична культура)		28+3	28,5+3	30+3	86,5+9
Додатковий час на навчальні предмети, факультативи, індивідуальні заняття та консультації *		2	2,5	2,5	7
Факультатив «Психологія спілкування»		1	-	-	1
Факультатив «Цікава психологія»		-	1	-	1
Факультатив «Настає час вибору»		-	-	1	1
Факультатив «Фінансова грамотність»		-	-	1	1
Додатковий час на вивчення історії України		-	0,5	0,5	1
Додатковий час на вивчення хімії		0,5	-	-	0,5
Додатковий час на вивчення української мови		0,5	1	-	1,5
<i>Гранично допустиме навчальне навантаження</i>		32	33	33	
Сумарна кількість навчальних годин інваріантної і варіативної складових, що фінансується з бюджету (без урахування поділу класів на групи)		33,5	34,5	36	104
Фінансується по школі		33	34	35,5	102,5

Директор школи

Ганна КУС

Додаток 5

**Навчальний план
для 10-11 класів на 2023-2024 н.р.**

(складений на основі Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти III ступеня, затвердженим наказом МОН України від від 20.04.2018 № 408)

Предмети	Кількість годин на тиждень		Разом
	10	11	
Базові предмети¹	27	26	53

Українська мова	2	2	4
Українська література	2	2	4
Зарубіжна література	1	1	2
Іноземна мова ² (англійська)	2	2	4
Історія: Україна і світ.	2,5	2,5	
Громадянська освіта	2	0	2
Математика (алгебра і початки аналізу та геометрія)	3	3	6
Біологія і екологія	2	2	4
Географія	1,5	1	2,5
Фізика і астрономія	3	4	7
Хімія	1,5	2	3,5
Фізична культура ⁴	3	3	6
Захист України	1,5	1,5	3
Вибірково-обов'язкові предмети (Інформатика, Технології, Мистецтво)	3	3	6
Технології	0	0	0
Мистецтво	2	1	3
Інформатика	1	2	3
Додаткові години¹ на профільні предмети, окремі базові предмети, спеціальні курси, факультативні курси та індивідуальні заняття	2	4	6
Додаткові години на окремі базові предмети			
Захист України	0,5	0,5	1
Українська мова	-	1	1
Історія: Україна і світ.	0,5	0,5	1
Факультативні курси			
«Психологія особистісного вдосконалення»	1	-	1
«Фінансова грамотність»	-	1	1
«Психологія ділового спілкування і основи ділового етикету»	-	1	1
Гранично допустиме тижневе навантаження на учня	33	33	66
Сумарна кількість навчальних годин інваріантної і варіативної складових, що фінансується з бюджету (без урахування поділу класів на групи)	38	38	76
Фінансується по школі	32	33	65

Директор школи

Ганна КУС

Додаток 6

Навчальний план
для дітей з інтелектуальним порушенням
(складений на основі Типової освітньої програми спеціальних закладів загальної середньої освіти II ступеня для дітей з особливими освітніми потребами, затвердженим наказом МОН України від 12.06.2018 № 627)

Освітні галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень у класах
----------------	--------------------	-------------------------------------

		7	
Мови і літератури	Українська мова	3	
	Українська література	2	
	Зарубіжна література	1	
Суспільствознавство	Історія України	2	
Математика	Математика	4	
Природознавство	Біологія	1	
	Географія	1	
	Фізика	1	
	Хімія	1	
Мистецтво*	Музичне мистецтво	1	
	Образотворче мистецт.	1	
Технології	Трудове навчання	1	
	Інформатика	1	
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	1	
	Фізична культура**	3	
Разом		24	
Додатковий час на навчальні предмети, факультативи, індивідуальні заняття та консультації *		1	
Факультатив «Психологія спілкування»		1	
Корекційно-розвиткові заняття	Соціально-побутове орієнтування	2	
	Розвиток мовлення	1	
	Лікувальна фізкультура (ритміка)	2	
Гранично допустиме навантаження		30	
Фінансується по школі		25	

Директор школи

Ганна КУС